

>
ЕДИЦІЯ
ІНОВАЦІЙ
ВЛАДИМИР
ГАРЯНСКИ

ЗАВОД ЗА КУЛТУРУ
ВОЈВОДИНСКИХ РУСНАЦОХ
ЗАВОД ЗА КУЛТУРУ ВОЈВОЂАНСКИХ РУСИНА

Александра Лендер

ЛІТЕРАТУРНО – ІСТОРИЙНИ ДИСКУРС ДРАМСКОГО ДОДАТКУ ЧАСОПИСА “ШВЕТЛОСЦь” У ПЕРИОДЗЕ ОД 1952. РОКУ ПО 2010. РОК

ЕДИЦІЯ
ІНОВАЦІЙ
ВЛАДИМИР
ГАРЯНСКИ

Александра Лендер - Літературно – історичний дискурс драмського додатку часописа “Шветлосць” у періодзе од 1952. року по 2010. рок

ЕДИЦІЯ
ІНОВАЦІЇ
ВЛАДИМИР
ГАРЯНСКИ

ISBN 978-86-89945-15-7

**Литературно – историйни дискурс
драмскога додатку часописа “Шветлосць”
у періядзе од 1952. року по 2010. рок**

Видаватель
Завод за культуру войводянских Руснацох

За видавателя
Анамария Ранкович, вд директора

Лектура
Александра Лендэр

Автор мастер роботи
Александра Лендэр

Подобово графичне рашене
Ігор Орса'

Друкарня
Алфаграф, Петроварадин

Место и рок друкования
Нови Сад, 2017.

Тираж
100

Публикация реализована з з подтрымовку
Покраїнскага секретарыята за культуру,
явне информаване и одношэння з вирскими заедніцамі

Публикација је објављена уз подршку
Покрајинског секретаријата за културу,
јавно информисање и односе са верским заједницама

Александра Лендэр

**ЛИТЕРАТУРНО – ИСТОРИЙНИ
ДИСКУРС ДРАМСКОГО ДОДАТКУ
ЧАСОПИСА “ШВЕТЛОСЦ” У
ПЕРИОДЗЕ ОД 1952. РОКУ ПО 2010. РОК**

МАСТЕР РОБОТА

МЕНТОР:

Проф. др Стеван Константинович

ЗАВОД ЗА КУЛТУРУ ВОЙВОДЯНСКИХ РУСНАЦОХ

Нови Сад, 2017.

ЗМИСТ

Увод	7
1. Историйна динамика и змист драмскога додатку у часопису «Шветлосц»	11
1.а Драмски тексты руских авторох	12
1.б Драмски тексты странских авторох и прекладаче	13
2. Препатрунок драмских додаткох у Шветлосци у періодзе од 1952. по 2010. рок	17
3. Мотивски репертоар драмох по руски у драмским додатку часописа «Шветлосц»	29
4. Монодрама	53
4.а Монодрама при Руснацох	54
4.б Мотивски репертоар монодрамох	56
5. Заключене	65

УВОД

Корені театра при Руснацах находиме у приказу християнской проповедки о народзеню Ісуса Христа котра позната под назву «Вертеп». Тата драма першэнствено церковна, але познейше вона дастала шветови карактер кед ше ю зоз церкви преселёло до обисца, бліжей гу народу, а у городских средоках на площи бліско церковных будинкох. Тэди вона пребера елементы обряда, а зоз нім и театра (костими, шминка, реквизит, улоги, текст ітд). У першай часцы таго «фалата» ше шпивало коляды, а у другой часцы текст бул импровизация и вон директно заўшишл ад схопносци «глумца». Медзитим, перши доказ о отримаванью театральней представи датира зоз 1913. року, зоз Коцур. У питаню поволанка на забаву на котрой, медзі иншым, одбавены два ёднодйкі, «Не преклінай» і «Врачарка» ад Луцика. У поволанкі не мож обачыц ані ёден податак котры гутори же то першэ выводзене театральней представи у валале, а близовно же би прирэхтоваваче представи зазначали кед би ше то случовало по першираз.

Неподполны и недостаточны податкі о театральным живоце Руснацах од нас вимагаю же бизме заключели же вон не існовал скорей Першай шветовай войни. Медзитим, наисце чежко прилапіц факт же Руснацы по тэді не мали ніякі дотыкі зоз драмску творчосци, окреме пре тога же шыцкі ў іх окружэню уж познали рижні формі тэй уметносци, а окреме тэді бул популярны – **школски театр** (при Сербох вон тэді існовал уж полны вік). Но, податкі котры маме даваю нам таке заключене же Руснацы по тэді мали лём туту подію як рух у іх театральным живоце. Кажды усны вислов, та так и театральны, окрем уснай литературы и наказовання у церкви, бул у функціі очуваня народнага языка.

Конец Першай шветовай войни и сноўване Рускага народнага просвітнага дружтва 1919. року, у подполносци мены стан театральнага живота Руснацах и вон двацетых роках 20. віку доживюе свой правдивы розвой. Гаврийл Костельник написаў першу драму по рускі, драмскі фалат за дзеци «Гу Христові» 1923. року, а рок познейше обявіў драму «Ефтайова дзівка» котра уж 1925. року була одбавена у Коцуре. Потполно правдиве заключене Дюри Латяка у монографіі *Театральны живот Руснацах* же *ідэйно-етичны план Костельниковай трагедіі* мал подлогу у рускай заедніцы. *Тот факт поясняю популарносць тэй трагедіі и ей длуги живот на сцени.*(Латяк, літ. 1/2008)

Дадала бім лем же тексти котри знuka теми маю любов гу жемі и моралні жертви, як и «Ефтайова дзівка», буду и надалей цыкавиц як режисерах, так и руску публику, та не чудуе факт же од теди, тоти елементы, часто буду выбор руских авторох. По векшим доприношенню и упліву на драмску творчосц видвоюю ше познейше Петро Ризнич, а окреме Михайло Ковач як автор. У периодзе медзи двома шветловима войнами Ковач найплоднейши драмски писатель, а тот епитет затримал и после Другей шветовей войны. Медзитим, чувствовал ше недостаток оригинальных текстах, та ше вон пополнявал у початку зоз прекладами зоз українскога язика, а познейше зоз сербскога. Петро Ризнич Дядя¹ у статі зоз другого числа Шветлосци пише так: *Други почежжкосци – то театрални фалати. Ми ше прилапели прекладац сербски театрални фалати од Нушича, Стериї и Трифковича. Правда, як гваря, «кед нeт риби, добри и рак», алe ше на пракси указало же тоти театрални фалати у нашим народу нeмаю успіху... Треба же би нашо млади писателе жертвовали труду и попробовали свойо сили на театральным полю. Тоти театрални фалати муша ришовац тематику зоз нашого народу, а того при нашим народзе маме надосц.* (Шветлосц, лит. 7/1952)

Тото зявене окреме одвітовало квалитету представох котри виводзени, алe и будущих оригинальных текстах. У тим периодзе Руснацы подзвігли уровень театралнай творчосци, а найвекши успіх того часу то вибудована свідомосц о значносци театра у дружтвеним и національнім пребудзеню. Така велька заинтересованосц за театр почне отверац просторы котри театр вимага. Драмски мемориал «Петро Ризнич Дядя» першираз организаваны 1969. року, а аматерски театр зоз істым меном снованы 1971. року и будзе існовац по 2003. рок кед почне робиц як професійни театр.

Руске народне просвітнне дружтво видало 1924. року драму Гавриїла Костельника «Ефтайова дзівка». То першее драмске діло котре на тих просторах обявене по руски. Од теди по страдок седемдзешатих роках не маме стаємни обявйована драмских ділох, аж мож повесц же су ридко обявйовани. У публікацыйох котри друкованы у тот час драмске діло ше могло дакеди пренайсц у «Руских новинах», и то звичайно як виривок, а найчастейше було повязане зоз театралним животом Руснацох у тим чаше.

¹ Петро Ризнич Дядя – найзначнейши театрални діяч при Руснацах у Бачкай. Народзены є 1890. року у Галичини, Україна дзе закончел перши два уровні школования. Драга го наведла до тих краюох дзе є запаметаны як режисер и театрални педагог. Як режисер ше першираз зявюю у Коцуре 1926. Року. Од теди режирил веций як 500 театрални представи по цалей Бачкай, але остал вирни деском руского театру дзе закончел карieriу, та и живот. Од 1969. року, йому на чесц, каждого року ше у Руским Керестуре отримуе Драмски мемориал котри ноши його мено.

Найвекшу улогу у презентациі драмских ділох як странских, так и домашніх писательських читацьких публики дал часопис за літературу, культуру и уметносц «Шветлосц». Часопис виходзіць з 1952. року з павзу ў перыодзе з 1955. па 1966. рок і ёдина є публікацыя тэй файты при Руснацах у Войводине и Сербії. По нёштака, вон найугляднейшая перыодична публікацыя и хвильково є на найвишым інтелектуальным и творчым уровню кед у питаню наукоў публікаций при Руснацах. Сотруднікі часописа рускі писателі и прекладателі, а окреме сотруднікоў з нашай жемі, з з часописом непрерывно сотруднуюць и авторы з іножемства, що представляють велькія крохай у міжнароднай афіміяціі. Шветлосць за тоты 47 років котры ту зазначены найчастейшы виходзелі квартално (штры до рока), але було перыоды кед виходзелі раз да рока и часы кед за рок обявлене аж шэйсць числа. Пре наведзены причини, указуе ще потреба пописаць шыцкія выданія з з часопису павагу на драмскі дадатак хто-ри меней лібо веци була стаўмна рубрика таго часопису. З з часописом драмскіх текстаў хто-ри були обявлены у часопису достава ще прегляд того, чо було актуальнай, лібо голем понукнуты, у абласці драмскай літературнай творчосці праз блізко 50 років (рахуючи і павзы ў друкаванію часописа «Шветлосць» пейдзешатых роках). Тот дадатак, з огляду на тот же єедини стаўмны котры поряднё обявлюе драмскія діла, охабел, и ішце віше охабя, моцны печац на драмскую творчосць Руснацах понеже драмскія діячы рокамі на боках дадатка гледаюць свой інспіраціі. Прегляд, на свойофайтовы способ, бешедуе ѿ упліву міграцый, політичных и еканомічных збудаваньго и соціяльнага статусу Руснацах у Сербії праз тоты рокі.

У работах препатрени и записаны 204 видання² часописа «Шветлосць» хто-ри обявлены з 1952. року па 2010. рок (заключно з з децембром 2010. рока). У попису окремно адзелены два конкурсы котры були обявлены и видрукованы як тематичне число часописа «Шветлосць», а розписаны су пре потребы за оригиналным рускім текстом котры бы былі бавлены у Рускім Народным Тэатре «Петро Рызнич Дядя».

² Пре об'ектіўных причин, авторка не могла пренайсць 8 числа часописа «Шветлосць». То шлідуюць числа:
 147. Рок XXXI юль-децембер 1993 число 2-2
 150. Рок XXXII юль-сентябрь 1994 число 3
 151. Рок XXXIII кастрычнік-децембер 1994 число 4
 156. Рок XXXIV апрыл-юній 1996 число 2
 157. Рок XXXIV юль-сентябрь 1996 число 3
 158. Рок XXXIV кастрычнік-децембер 1996 число 4
 166. Рок XXXVIII юль-децембер 2000 число 2-2
 172. Рок XL юль-децембер 2002 число 2-2

При аналізи драмских творох нє было можліве бешедовац о окремей поетики авторох, бо ше звичайно анализовало ёден лєбо два тексты. У періодзе од 1952. по 2010. рок пришло по прерву друкованя часописа «Шветлосць» и то од децембра 1954. року по октябр 1966. року кед ше ознова порушує друковане. Рахуюци и павзи у друкованю то період од 46 роки. Обробени 204 виданя часописа «Шветлосць» у тым чаше. Доступны 196 виданя «Шветлосци» котры препатрени. Од тих 196 числох, два числа тематичны числа у котрих обявеви конкурси за драмски тексты и то:

- Конкурс часописа «Шветлосць» и Руского народного театру «Дядя» за 2002. рок
- Конкурс за драму за 2007. рок

Нє рахуюци тоти конкурси, о котрих будзе слово у дальней роботи, оставаю 194 виданя.

Од 194 числа котры записаны и препатрени 62 виданя нємаю драмски дадаток як рубрику, ані драмски текст у своім змисту. Оставаю 132 виданя котры маю драмски тексты у своім змисту. Од тих 132, штири числа маю по два тексты, од того три числа маю по два тексты котры у оригиналу писаны по руски (опатри число 37, 124, 171 и 201).

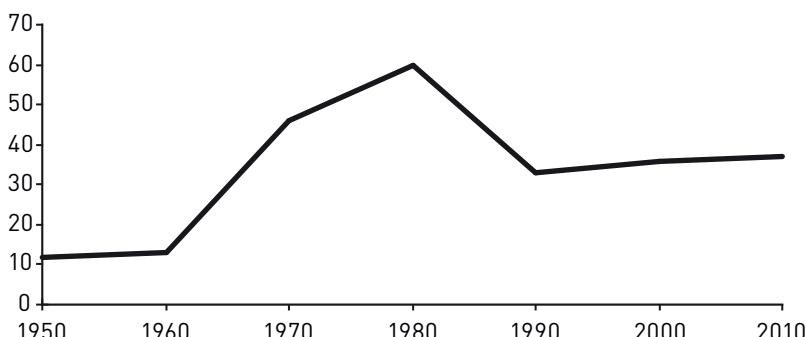
Два розличити драмы под истым меном двараз видати у виданьох «Шветлосци». То «Орачэ, орачэ» Михала Ковача (числа 10 и 11, число 102), то два верзій истей Ковачовей драмы. Три драмскитеексты у часцох видати у часопису. У числе 8 и 9 «Вона нєвиновата» Йовгена Кошиша, у числе 10 и 11 «Орачэ, орачэ» Михала Ковача и у числе 105, 106 и 107 «Хамлет» Вилисма Шекспира.

1. ИСТОРИЙНА ДИНАМИКА И ЗМИСТ ДРАМСКОГО ДОДАТКУ У ЧАСОПИСУ «ШВЕТЛОСЦ»

По 1970. рок драмски додаток як рубрика у «Шветлосци» нє иснує. Од 1971. року по 1977. рок драмски додаток, кед го було, друковані на іншаким паперу и бул додати на порядне число. Отадз и його назва, драмски додаток. Тексти хтори по теди обявени були нєпорядни, а у періодзе од 1966. року по 2. число у 1970. року замеркована найвекша павза у обявйованю драмских текстах. Окрес тей існовали ище даскеї павзи у видаваню драмских текстах и то 1988. року и познєйше, 1991. и 1992. року пре нєстабільну ситуацию у жемі, а потім и 1997. року и 1999. року кед за цали рок вишло лєм єдно число «Шветлосци», тиж пре нєвигодну ситуацию у жемі. Патраци начално драмски додаток постава стёмна рубрика у часопису «Шветлосц» од 1970. року зоз меншима павзами.

Числа „Шветлосцох“ котри видати у декадох:

У періодзе од 1950. року по 1960. рок видате 12 числа „Шветлосцох“
од 1960. року по 1970. рок видате 13 числа „Шветлосцох“
од 1970. року по 1980. рок видате 46 числа „Шветлосцох“
од 1980. року по 1990. рок видате 60 числа „Шветлосцох“
од 1990. року по 2000. рок видате 33 числа „Шветлосцох“ од хторих
шейсц нєпренайдзени
од 2000. року по 2010. рок видате 36 числа „Шветлосцох“ од котрих
два нєпренайдзени

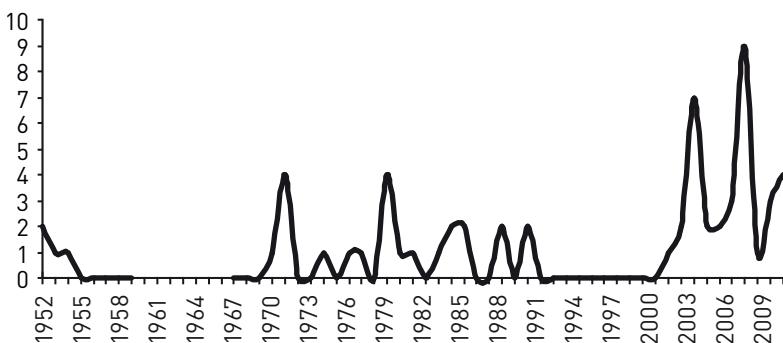

фреквентносц обявйовання часописа Шветлосц

1.а Драмски тексты русских авторох

У периодзе од 1952. року по 2010. рок исную 52 виданя часописа «Шветлосць» котри маю драмски тексты у оригиналі писани по руски. И snou 2 тексты котри ше преламую на два видання часописа, а и у трох виданьюх ше зявлюю по два тексты по руски, доставаме число од 53 драмски тексты по руски хтори у тим периодзе видати у часопису «Шветлосць».

Гу тому, часопис «Шветлосць» 2003. и 2007. року мал тематични числа, по ёдно у кождым року кед обявел тексты зоз конкурсох за найлепши драмски текст по руски. У тих двох виданьюх вкупно обявене дзе-шэц драмски тексты по руски. Доставаме число од 63 драмски тексты по руски котри у наведзеним периодзе обявени у часопису «Шветлосць».

фреквентносці обявіўвання текстаў на рускім языку

Тренд писаня и обявіўвання тесктох русских авторох бул актуални коло седмдзешатих роках и заш ше у велькей міри зявлює од 2000-того року и тирва и далей. Тот тренд у остатніх декадах ше найбаржей розшиril зоз ростом популярносци других драмских формох, як то монодрама и дуодрама, але и дзекуюци конкурсом. Праве у декады кед мame най-векше число драмских текстох писаних по руски аж два числа часописа пошвецени конкурсом за найлепши руски текст (опатри число 175 и 193). Рахуюци и тоти два тематични числа у котрих ше находза по пейц тексты зоз конкурсох, то 63 тексты по руски котри у тим периодзе видати.

Зявлюю ше тексты дваццаць авторох и то:

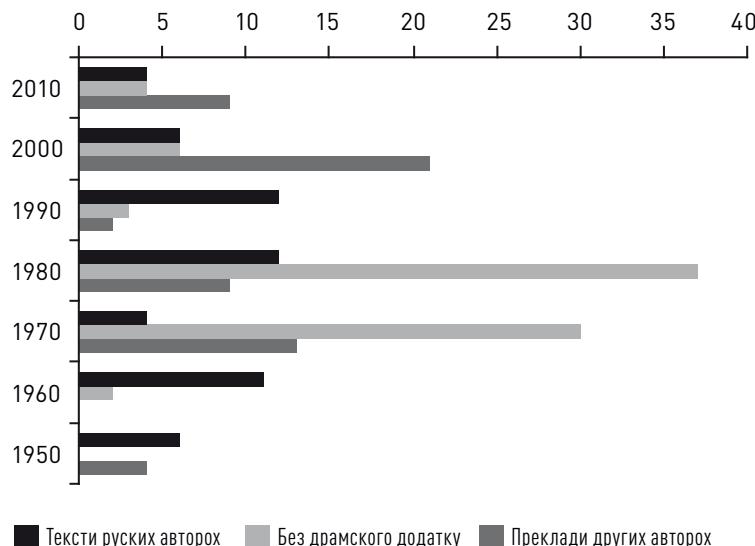
Дюра Папгаргай – 11 тексты

Михеон Хун-Кан – 9 тексты

Михал Ковач – 8 тексты

Ірина Гарди Ковачевіч – 6 тексты

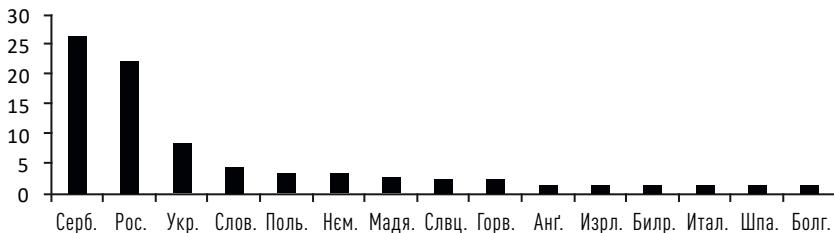
Штефан Худак – 5 тексты
 Владо Костелник – 3 тексты
 Владимир Кошиш – 4 тексты
 Евгений Кошиш – 4 тексты
 Звонимир Павлович – 2 тексты
 Славица Шовш – 2 тексты
 Серафина Макаї – 2 тексты
 Микола Шанта – 2 тексты
 По ёден текст маю: Сильвестер Дорокхази, Юлиян Пап, Янко Сабадош,
 Мария Сопка и Мирослав Стрибэр.

1.6 Драмськи тексти іноземних авторах и прекладаче

Од тих 132 виданьох аж у 80 ще находзя 79 тексти іноземных авторах (драма Вільяма Шекспира ще зоз часцох видавала, та ще находзі у трох числох, ёден текст писали двоме авторове, од ёдного автора мame два тексты). Найзаступенши сербски авторе (26 тексты), але и росийски авторе (22 тексты), потым українски авторе (8 преклади), словацки авторе (4 преклади), зоз польского язика мame три преложени тексти (шицки три од Славомира Мрежека), три преклади мame и зоз немецкого язика. По два преклади мame мадярских авторах и словенацких авторах. По ёден текст преложени зоз шпанского, англійскаго, израелскаго, било-

руского, италиянского и болгарского языку. Маме два тексты преложени зоз горватскага языка. Найзаступенши авторе чиё тексты ше даскельо раз зявюю у виданьо то: Антон Павлович Чехов (5 раз и то лем по 1975. рок, познейше ё нё прекладани), Бранислав Нушич (5 раз), Йован Стерия Попович (5 раз), Александр Вамилов (3 раз) и Александр Н. Островски (3 раз).

Числа обявленых прекладох странских авторох у часопису Шветлосц

Информациі о прекладаню неподполні. Нё вше маме информацию же чи прекладач прекладал зоз языка оригинала чи за свой преклад хасновал уж зробени преклад по сербски що ше найвироятнейше часто случовало. Ёден драмски текст представя сценски приказ зоз фольклору и нё маме информацию о писательови. (опатри число 53) За ёден драмски текст (опатри число 14) нёмаме информацию о прекладачови, оста-ва 79 тексты.

Два драмски тексты маю по двох прекладачох. У питаню драмски текст «Хамлет» Вилиёма Шекспира дзе прекладаче Мария Сакач и Михайло Фейса и вон друкованы у трох часцох, та оставаю 77 тексты. Текст «Провинцийна дзивіка» Кіты Буачидзе тиж прекладали двоме прекладаче: Евгений Чакан, а стихи Микола Скубан.

Тексты странских авторох котры преложени и обявени у часопису прекладали шлідуюци авторе:

Микола Скубан – 25 преклади

Дюра Латяк – 10 преклади

Мирон Канюх – 9 преклади

Евгений Чакан – 7 преклади

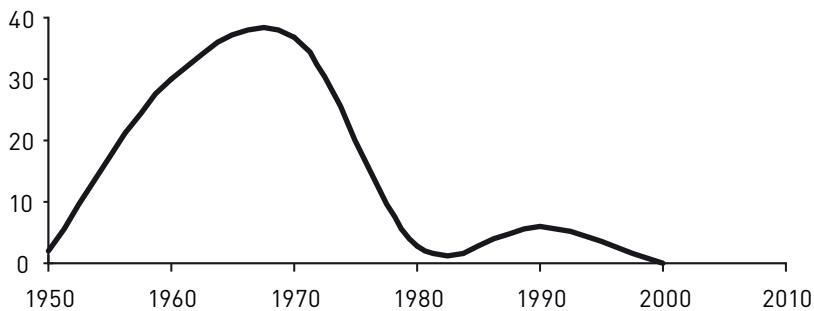
Агнета Бучко – 4 преклади

Владимир Надь Ачим – 6 преклади

Наталия Канюх – 3 преклади

Микола Сєгеди – 2 преклади
 Наталия Дудаш – 2 преклади
 Іван Бесермині – 2 преклади
 Михал Ковач – 1 преклад
 Дюра Папгаргаї – 1 преклад
 Мария Горняк – 1 преклад
 Мария Тот – 1 преклад
 Владо Костелник – 1 преклад
 Владимир Кошиш – 1 преклад
 Михайло Фейса – 1 преклад
 Мария Сакач – 1 преклад

Преклади странских авторох поставаю окреме популярни у видањох од 1972. року. Присутни и даскељи роки хтори нємаю ані єден текст у оригиналі писани по руски. Таку подїю обачуєме у роках: 1972, 1973, 1975, 1977, 1980, 1982, 1986, 1987, 1989, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1999. и 2000. року.

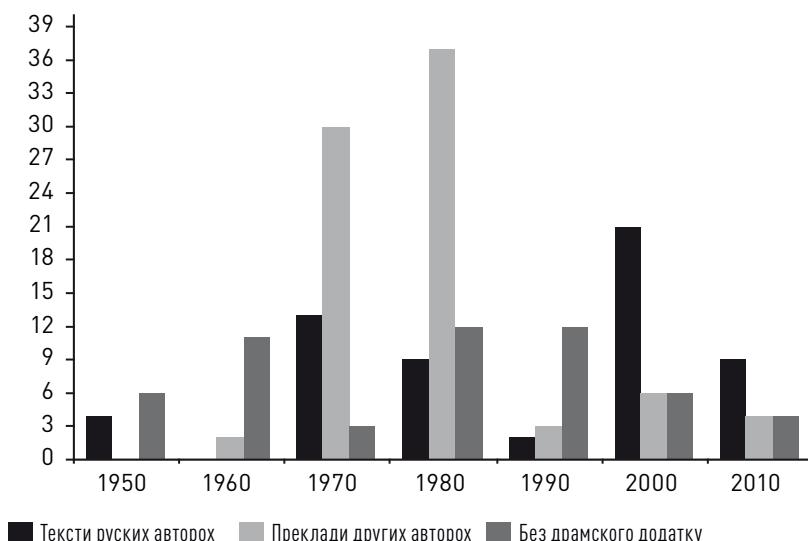
фrekвентносц обявйованя прекладох у часопису Шветлосц

Може ше заключыц же у тих роках присутни тренд прекладаня, лєбо голем його видаваня.

Тренд прекладаня ше закончую 2000-тих роках и тирва по нєшка. Окрем існованя потреби очуваня драмского додатку котри постал порядна рубрика, прекладане драмских текстох зоз драмских язікох спричиньовали ище два факторы:

1. Недостаточно стимуловани конкурси за оригинални драмски тексти
2. Високи гонорари за прекладане драмских текстов

Преклади текстов (6 тексти од вкупно 40, а можебуц и вецеј) углавним робени напредок за представу хтора ше планує робиц лёбо є робена, та шицки од тих текстов мали свою премиеру и були виводзены по руски. Шицки преклады од 2000. року по 2010. рок поробел Владимир Надь Ачим и тот факт зошицким досц гутори о прекладательстве у домену драмских текстов остатніх роках, односно, о нейснованю истого. Заключуєме же од дзвеведзешатих роках прекладах драмски текстов ёст обачліво меней. Преклада ше по потреби лёбо скоро нїяк. Преклади котри видати у драмским додатку, а окреме ше дума на преклади од дватисячнога року надалей, углавним провадза театралну сцену Руского народного театра и то постпремиерно. Часопис котри єдини периодично видавач драмских текстов би нё шмел допущиц же би бул провадзаци часц, односно, повторйовач театралных подїйох.

Фреквентносц видавання текстох по руски, прекладох и вообще драмских додаткох

2. ПРЕПАТРУНОК ДРАМСКИХ ДОДАТКОХ У ШВЕТЛОСЦІ У ПЕРИОДЗЕ ОД 1952. ПО 2010. РОК

1. Рок I януар-марэц 1952 число 1 /
2. Рок I апрыл-юний 1952 число 2 /
3. Рок I юлий-септембер 1952 число 3 Михал Ковач
«На швітаню» 186-222
4. Рок I октобер-децембер 1952 число 4 Янко Сабадаш
«Огень в ноци» (I дія) 292-315
5. Рок II януар-марэц 1953 число 1 /
6. Рок II апрыл-юний 1953 число 2 /
7. Рок II юлий-септембер 1953 число 3 /
8. Рок II октобер-децембер 1953 число 4 Йовген Коциш
«Вона невиновата» (I и II дія) 279-303
9. Рок III януар-марэц 1954 число 1 Йовген Коциш
«Вона невиновата» (III дія) 45-64
10. Рок III апрыл-юний 1954 число 2 Михал Ковач «Орач»
(I и II дія) 105-127
11. Рок III юлий-септембер 1954 число 3 Михал Ковач «Орач»
(III и IV дія) 167-190
12. Рок III октобер-децембер 1954 число 4 /

13. Рок IV октобер 1966 число 1 /
14. Рок V януар-марэц 1967 число 1 Юрий Шерегі «Гладни» (/) 37-43
15. Рок V апрыл-юний 1967 число 2 /
16. Рок V юлий-септембер 1967 число 3 /
17. Рок V октобер-децембер 1967 число 4 /
18. Рок VI януар-марэц 1968 число 1 /
19. Рок VI апрыл-юний 1968 число 2 Лев Синельников
«Добре слово» (Михал Ковач) 121-128

20. Рок VI юлий-септембер 1968 число 3 /
21. Рок VI окtober-децембер 1968 число 4 /
22. Рок VII януар-марэц 1969 число 1 /
23. Рок VII апрыл-юний 1969 число 2 /
24. Рок VII юлий-септембер 1969 число 3 /
25. Рок VII окtober-децембер 1969 число 4 /
26. Рок VIII януар-марэц 1970 число 1 /
27. Рок VIII апрыл-юний 1970 число 2 Михал Ковач «Нігда ше не зна»
28. Рок VIII юлий-септембер 1970 число 3 Йосиф А. Фельбаба «Вовчица» (Мікола Скубан) 1-54
29. Рок VIII окtober-децембер 1970 число 4 Олексій Коломиєц «Фараоне» (Мікола Скубан) 1-44
30. Рок IX януар-марэц 1971 число 1 Михал Ковач «Шветла за цмім видокругом» 1-48
31. Рок IX апрыл-юний 1971 число 2 Дюра Папгаргаў «Остац у сябе» 1-48
32. Рок IX юлий-септембер 1971 число 3 Штефан Гудак «У шлεпей улічки» 1-48
33. Рок IX окtober-децембер 1971 число 4 Мірон Канюх «Концерт за пса и шмеце» 1-24
34. Рок X януар-марэц 1972 число 1 Ерих Марія Ремарк «Остатня станіца» (Мікола Скубан) 1-55
35. Рок X апрыл-юний 1972 число 2 Ніколай Гоголь «Ревізор» (Мікола Скубан) 1-64
36. Рок X юлий-септембер 1972 число 3 Іван Франко «Украдзене щесце» (Дюра Латяк) 1-48
37. Рок X окtober-децембер 1972 число 4 А. П. Чехов «Спитоване» и «Медведз» (Іван Бесермині) 1-24
38. Рок XI януар-марэц 1973 число 1 Браніслав Нушич «Ожалосцена фамелія» (Мікола Скубан) 1-64
39. Рок XI апрыл-юний 1973 число 2 /
40. Рок XI юлий-септембер 1973 число 3 Ян Солович «С.О.С. (страшно опасна ситуация) (Мікола Скубан) 1-40

41. Рок XI окtober-децембер 1973 число 4 Кита Буачидзе
«Провинцийна дзивка» (Евгений Чакан, стихи: Микола Скубан) 1-56
42. Рок XII януар-марэц 1974 число 1 Д. Зорин
«Вичне жридло» (Дюра Латяк) 1-63
43. Рок XII апрыл-юній 1974 число 2 А. П. Чехов
«Дядя Ваня» (Евгений Чакан) 1-39
44. Рок XII юлий-септембер 1974 число 3 Дюра Папгаргай
«Вистата коніца» 1-36
45. Рок XII окtober-децембер 1974 число 4 Й. С. Попович
«Скупенда або Кир-яння» (Микола Скубан) 1-40
46. Рок XIII януар-марэц 1975 число 1 Ференц Деак «Обед»
(Мирон Канюх) 1-40
47. Рок XIII апрыл-юній 1975 число 2 Лев Толстой
«Ана Кареніна» (Микола Скубан) 1-55
48. Рок XIII юлий-септембер 1975 число 3 Микола Зарудны
«На седмим небе» (Микола Скубан) 1-47
49. Рок XIII окtober-децембер 1975 число 4 /
50. Рок XIV януар-марэц 1976 число 1 Бранислав Нушич
«Народни посланік» (Микола Скубан) 1-64
51. Рок XIV апрыл-юній 1976 число 2 Штефан Гудак «Михал кухар» 1-31
52. Рок XIV юлий-септембер 1976 число 3 Н. В. Гоголь
«Женідба» (Іван Бесермині)
53. Рок XIV окtober-децембер 1976 число 4
«Зрегочали коні на дворе» (Владо Костелник)
54. Рок XV януар-фебруар 1977 число 1 Антон Павлович Чехов
«Три шестри» (Агнета Бучко) 111-158
55. Рок XV марэц-апрыл 1977 число 2 Владо Костельник
«Шугаю, шугаю, пре тебе ме лаю» 259-287
56. Рок XV май-юній 1977 число 3 Сергей Михалков
«Пена» (Микола Скубан) 377-415
57. Рок XV юлий-август 1977 число 4 Федерико Гарсия Лорка
«Дом Бернарди Алби» (Мирон Канюх) 511-543
58. Рок XV септембер-окtober 1977 число 5 Славомир Мрожек
«Емігранти» (Дюра Латяк) 659-703

59. Рок XV новембер-децембер 1977 число 6 Владо Костельник
«Ей пада, пада росичка» 795-828
60. Рок XVI януар-фебруар 1978 число 1 Мирослав Крлежка
«Панове Глембайово» (Микола Скубан) 95-175
61. Рок XVI март-април 1978 число 2 Андрей Хинг «Страцени син»
(Мирон Канюх) 299-351
62. Рок XVI май-юний 1978 число 3 Дюла Гоби Фегер «Вишлідзоване»
(Микола Сегеди) 464-494
63. Рок XVI юлий-август 1978 число 4 Александр Вампилов
«Розлука у юнию» (Евгений Чакан) 599-539
64. Рок XVI септембер-октобер 1978 число 5 Антон Павлович Чехов
«Вишнік» (Агнета Бучко) 763-799
65. Рок XVI новембер-децембер 1978 число 6 Милица Новкович
«Камень за под главу» (Мирон Канюх) 903-930
66. Рок XVII януар-фебруар 1979 число 1 Микола Коциш
«Сватове» 101-119
67. Рок XVII март-април 1979 число 2 Владо Костелник
«Поме до партизанох» 221-255
68. Рок XVII май-юний 1979 число 3 Ержи Завески «Високи мур»
(Дюра Латяк) 349-383
69. Рок XVII юлий-август 1979 число 4 Михайло Ковач
«Житніково щесце» 495-526
70. Рок XVII септембер-октобер 1979 число 5 Бранислав Нушич
«Подозрива особа» (Микола Скубан) 609-655
71. Рок XVII новембер-децембер 1979 число 6 Мирон Канюх
«Вистнік» 754-780
72. Рок XVIII януар-фебруар 1980 число 1 Йован Стерия Попович
«Покондирена тиква» (Микола Скубан) 77-123
73. Рок XVIII март-април 1980 число 2 Евгений М. Коциш
«Хтошка виновати» 226-253
74. Рок XVIII май-юний 1980 число 3 /
75. Рок XVIII юлий-август 1980 число 4 Славомир Мрожек
«Скравец» (Дюра Латяк) 463-511

76. Рок XVIII септембер-октобер 1980 число 5 Александр Н. Островски «Буря» (Агнета Бучко) 611-655
77. Рок XVIII новембер-децембер 1980 число 6 Александр Вампилов «Старши син» (Евгений Чакан) 753-799
78. Рок XIX януар-фебруар 1981 число 1 Йован Стерия Попович «Спреводзкоше» (Микола Скубан) 85-118
79. Рок XIX март-април 1981 число 2 Горан Стефановски «Дзиве месо» (Наташа Канюх) 231-267
80. Рок XIX май-юни 1981 число 3 Мирослав Стрибер «Людзе тей жеми» 347-379
81. Рок XIX юлий-август 1981 число 4 Фадил Хаджич «Гребеньчик» (Евгений Чакан) 441-487
82. Рок XIX септембер-октобер 1981 число 5 Михаїл Салтиков-Щедрин «Панство Головльово» (Агнета Бучко) 571-615
83. Рок XIX новембер-децембер 1981 число 6 Бранислав Нушич «Пані министерка» (Микола Скубан) 685-756
84. Рок XX януар-фебруар 1982 число 1 Дьордє Фишер «Ноц за Марию» (Наталия Канюх) 105-127
85. Рок XX март-април 1982 число 2 Дьордє Лебович, Александр Обренович «Небесни одряд» (Микола Скубан) 211-279
86. Рок XX май-юни 1982 число 3 Молина Удовички «Жем» (Микола Сегеди) 347-379
87. Рок XX юлий-август 1982 число 4 Александр Н. Островски «Мудри чловек нє мудрує» (Евгений Чакан) 427-487
88. Рок XX септембер-октобер 1982 число 5 Милош Николич «Светислав и Милева» (Мирон Канюх) 555-599
89. Рок XX новембер-децембер 1982 число 6 Станислав Стратиев «Автобус» (Микола Скубан) 676-728
90. Рок XXI януар-фебруар 1983 число 1 Ян Їлек «Моя твердиня» (Мирон Канюх) 62-103
91. Рок XXI март-април 1983 число 2 Душан Ковачевич «Балкански шпијун» (Мирон Канюх) 177-227
92. Рок XXI май-юни 1983 число 3 Александр Н. Островски «Лес» (Агнета Бучко) 291-359

93. Рок ХХІ юлий-август 1983 число 4 Гіран Стефановски
«Hi-fi» (Мирон Канюх) 439-467
94. Рок ХХІ септембер-октобер 1983 число 5 Іван Буковчан
«Шилька за двох» (Микола Скубан) 539-579
95. Рок ХХІ новембер-децембер 1983 число 6 Михал Ковач
«Грицово воячене» 659-695
96. Рок ХХII януар-фебруар 1984 число 1 Евгений Коциш
«Я тебе - ти мнє» 121-151
97. Рок ХХII март-апріл 1984 число 2 Йован Стерия Попович
«Зла жена» (Мария Горнякова) 241-271
98. Рок ХХII май-юний 1984 число 3 Коста Трифкович
«Виберна» (Дюра Латяк) 368-398
99. Рок ХХII юлий-август 1984 число 4 Евгений Коциш «Каліка» 481-503
100. Рок ХХII септембер-октобер 1984 число 5 Владимир Гурбан
Владимиров «Шнігово наноси» (Дюра Латяк) 625-655
101. Рок ХХII новембер-децембер 1984 число 6 Тоне Парліч
«Мой оцец соціалистични кулак» (Микола Скубан) 740-788
102. Рок ХХIII януар-фебруар 1985 число 1 Михал Ковач
«Ораче, ораче» 136-159
103. Рок ХХIII март-апріл 1985 число 2 Дюра Папгаргаї
«Бабки зоз слами» 272-295
104. Рок ХХIII май-юний 1985 число 3 Бертолд Брехт
«Швейк у Другей шветовей войни» (Микола Скубан) 406-455
105. Рок ХХIII юлий-август 1985 число 4 Вілем Шекспір
«Хамлет» I (Мария Сакач и Михайло Фейса) 575-615
106. Рок ХХIII септембер-октобер 1985 число 5 Вілем Шекспір
«Хамлет» II (Мария Сакач и Михайло Фейса) 733-775
107. Рок ХХIII новембер-децембер 1985 число 6 Вілем Шекспір
«Хамлет» III (Мария Сакач и Михайло Фейса) 903-948
108. Рок ХХIV януар-фебруар 1986 число 1 Максим Горки
«На дну» (Дюра Латяк) 114-167
109. Рок ХХIV март-апріл 1986 число 2 Браніслав Нушич
«Др» (Наталя Дудаш) 259-343
110. Рок ХХIV май-юний 1986 число 3 /

111. Рок ХХIV юлий-август 1986 число 4 Андрей Немлага
«Питюлик» (Мирон Канюх) 575-613
112. Рок ХХIV септембер-октобер 1986 число 5 Карпенко-Карий
«Суёта» (Дюра Латяк) 735-791
113. Рок ХХIV новембер-децембер 1986 число 6 Максим Горки
«Малограждане» (Микола Скубан) 875-948
114. Рок ХХV януар-фебруар 1987 число 1 Александр Вампилов
«Лов на дзиви качки» (Евгений Чакан) 98-159
115. Рок ХХV март-април 1987 число 2 Любомир Симович
«Путуюци театр Шопалович» (Микола Скубан) 265-319
116. Рок ХХV май-юни 1987 число 3 Александр Обренович
«Дзира» (Дюра Папгаргаі) 415-463
117. Рок ХХV юлий-август 1987 число 4 Славомир Мрожек
«Танго» (Дюра Латяк) 550-607
118. Рок ХХV септембер-октобер 1987 число 5 Йован Стерия Попович
«Родолюбци» (Микола Скубан) 714-757
119. Рок ХХV новембер-децембер 1987 число 6 Абдулаг Сидран
«Дзецинска хорота: Оцец на службеней драги»
(Наталия Дудаш) 863-916
120. Рок ХХVI януар-фебруар 1988 число 1 /
121. Рок ХХVI март-април 1988 число 2 /
122. Рок ХХVI май-юни 1988 число 3 /
123. Рок ХХVI юлий-август 1988 число 4 /
124. Рок ХХVI септембер-октобер 1988 число 5 Штефан Гудак
«Букет ружох за пані Изабелу»; Дюра Папгаргаі «Наталка – дзивче
котре любело коні» 596-623
125. Рок ХХVI новембер-децембер 1988 число 6 /
126. Рок ХХVII януар-фебруар 1989 число 1 /
127. Рок ХХVII март-април 1989 число 2 /
128. Рок ХХVII май-юни 1989 число 3 /
129. Рок ХХVII юлий-август 1989 число 4 /
130. Рок ХХVII септембер-октобер 1989 число 5 /
131. Рок ХХVII новембер-децембер 1989 число 6 /

132. Рок ХХVIII януар-фебруар 1990 число 1 Михайло Ковач
«Суд правди» 97-131
133. Рок ХХVIII март-апріл 1990 число 2 Мирон Канюх
«Велька птица» 254-280
134. Рок ХХVIII май-юний 1990 число 3 /
135. Рок ХХVIII юлий-август 1990 число 4 /
136. Рок ХХVIII септембер-октобер 1990 число 5 /
137. Рок ХХVIII новембер-децембер 1990 число 6 /
138. Рок ХХIX януар-фебруар 1991 число 1 /
139. Рок ХХIX март-апріл 1991 число 2 /
140. Рок ХХIX май-юний 1991 число 3 /
141. Рок ХХIX юлий-август 1991 число 4 /
142. Рок ХХIX септембер-октобер 1991 число 5 /
143. Рок ХХIX новембер-децембер 1991 число 6 /
144. Рок ХХX януар-фебруар 1992 число 1 /
145. Рок ХХX март-децембер 1992 число 2-6 /
146. Рок ХХXI януар-юний 1993 число 1-2 /
147. Рок ХХXI юлий-децембер 1993 число 2-2 НЕПРЕНАЙДЗЕНЕ
148. Рок ХХXII януар-март 1994 число 1 /
149. Рок ХХXII апril-юний 1994 число 2 /
150. Рок ХХXII юлий-септембер 1994 число 3 НЕПРЕНАЙДЗЕНЕ
151. Рок ХХXII октобер-децембер 1994 число 4 НЕПРЕНАЙДЗЕНЕ
152. Рок ХХXIII януар-март 1995 число 1 /
153. Рок ХХXIII апril-юний 1995 число 2 Миодраг Караджич
«Бизнесмен Трнью» (Наталия Канюх) 234-257
154. Рок ХХXIII юлий-децембер 1995 число 3-4 /
155. Рок ХХXIV януар-март 1996 число 1 /
156. Рок ХХXIV апril-юний 1996 число 2 НЕПРЕНАЙДЗЕНЕ
157. Рок ХХXIV юлий-септембер 1996 число 3 НЕПРЕНАЙДЗЕНЕ
158. Рок ХХXIV октобер-децембер 1996 число 4 НЕПРЕНАЙДЗЕНЕ
159. Рок ХХXV януар-юний 1997 число 1-2 /

160. Рок XXXV юлий-септембер 1997 число 3 /
161. Рок XXXV октобер-децембер 1997 число 4 /
162. Рок XXXVI януар-юний 1998 число 1-2 Андрей Амалрик
«Сказка о билим буяку» (Владимир Надь Ачим) 94-112
163. Рок XXXVI юлий-децембер 1998 число 2-2 Танкред Дорст
«Фернандо Крап ми написал тото писмо» (Мария Тот) 158-190
164. Рок XXXVII януар-децембер 1999 число 1-4 /
165. Рок XXXVIII януар-юний 2000 число 1-2 Една Мазия
«Бависка на заднім дворе» (Владимир Надь Ачим) 107-151
166. Рок XXXVIII юлий-децембер 2000 число 2-2 НЕПРЕНАЙДЗЕНЕ
167. Рок XXXIX януар-марец 2001 число 1 /
168. Рок XXXIX април-юний 2001 число 2 /
169. Рок XXXIX юлий-септембер 2001 число 3 Николай Коляда
«Парида» (Владимир Надь Ачим) 326-360
170. Рок XXXIX октобер-децембер 2001 число 4 Ирина Гарди Ковачевич
«Брадавка» 448-462
171. Рок XL януар-юний 2002 число 1-2 Дюра Папгаргай
«Масонка» (2 тексты) 129-159
172. Рок XL юлий-децембер 2002 число 2-2 НЕПРЕНАЙДЗЕНЕ
173. Рок XLI януар-марец 2003 число 1 Владимир Коциш
«Крижалька» 127-143
174. Рок XLI април-юний 2003 число 2 Серафина Макаї «Феброн» 273-280
175. Рок XLI юлий-септембер 2003 число 3 драмски тексты зоз
конкурса (тематичне число)³
176. Рок XLI октобер-децембер 2003 число 4 Сильвестер Дорохази
«Перша любов» 523-549
177. Рок XLII януар-марец 2004 число 1 /
178. Рок XLII април-юний 2004 число 2 Дюра Папгаргай
«Два карти за Єрусалим» 239-268

³Драмски тексты зоз конкурса часописа “Шветлосц” и Руского народного театру “Дядя” за 2002. рок:

- Дюра Папгаргай “Далёко гвізда Габура”
- Штефан Гудак “На віянанцу”
- Владимир Коциш “Косач і балеріна”
- Ірина Гарди Ковачевич “Квартель”
- Серафіна Макаї “Дзе тата Фема”

179. Рок XLII юлий-септембер 2004 число 3 /
180. Рок XLII окtober-децембер 2004 число 4 Звонимир Павлович
«Інсекти» 497-522
181. Рок XLIII януар-март 2005 число 1 Дюра Папгаргай
«Лапане пилота» 85-114
182. Рок XLIII април-юни 2005 число 2 Андрей Курейчик
«Ілузія» (Владимир Надь Ачим) 219-251
183. Рок XLIII юлий-септембер 2005 число 3 Радос Доманович
«Страдія» (Владимир Надь Ачим) 377-412
184. Рок XLIII окtober-децембер 2005 число 4 Дюра Папгаргай
«Ілія Опозиция» 535-554
185. Рок XLIV януар-март 2006 число 1 Євген Тищук
«Слунко у першох» (Владимир Кошиш) 101-123
186. Рок XLIV април-юни 2006 число 2 Ірина Гарди Ковачевич
«Наша Ирин» 261-274
187. Рок XLIV юлий-септембер 2006 число 3 Михеон Хун-Кан
«Я...» 369-406
188. Рок XLIV окtober-децембер 2006 число 4 Ірина Гарди Ковачевич
«Левоново войни» 553-568
189. Рок XLV януар-март 2007 число 1 Микола Шанта «Фонтана» 109-135
190. Рок XLV април-юни 2007 число 2 Звонимир Павлович
«Забранена репродукция» 275-299
191. Рок XLV юлий-септембер 2007 число 3 Михеон Хун-Кан
«Научитель» 445-474
192. Рок XLV окtober-децембер 2007 число 4 Ірина Гарди Ковачевич
«Мільонерка» 579-592
193. Рок XLVI януар-март 2008 число 1 драмски тексти зоз конкурса
(тематичне число)⁴
194. Рок XLVI април-юни 2008 число 2 /

⁴ Драмски тексти зоз конкурса за драму за 2007. рок:

- Михеон Хун-Кан “Мудрило”
- Микола Шанта “Сон о Львове”
- Дюра Папгаргай “Теди кед Макай ходзел гу Ирини”
- Штефан Гудак “Русалка”
- Михеон Хун-Кан “Творча фаза”

195. Рок XLVI юлий-септембер 2008 число 3 Михеон Хун-Кан
«Тайни курс гуманитарного сексу» 459-479
196. Рок XLVI октобер-децембер 2008 число 4 Алдо Николай
«Хамлет у пикантней мачанки» (Владимир Надь Ачим) 615-651
197. Рок XLVII януар-марец 2009 число 1 Юлиян Пап
«Ей бул то кедиш' красни час» 149-159
198. Рок XLVII април-юний 2009 число 2 /
199. Рок XLVII юлий-септембер 2009 число 3 Владимир Коциш
«Ковертовани час» 455-479
200. Рок XLVII октобер-децембер 2009 число 4 Михеон Хун-Кан
«Мой живот з Месийом» 617-636
201. Рок XLVIII януар-марец 2010 число 1 Славица Шовш
«Мустра» и «Елегантне пополаднє» 133-158
202. Рок XLVIII април-юний 2010 число 2 Ирина Гарди Ковачевич
«Перша змена» 277-287
203. Рок XLVIII юлий-септембер 2010 число 3 /
204. Рок XLVIII октобер-децембер 2010 число 4 Мария Сопка
«Жвератко» 571-580

3. МОТИВСКИ РЕПЕРТОАР ДРАМОХ ПО РУСКИ У ДРАМСКИМ ДОДАТКУ ЧАСОПИСА «ШВЕТЛОСЦ»

Михайло Ковач

О констатациі же Ковач класични руски приповедач гуторя факти, ал€ о факту же вон вироятно и єдини класични руски писатель драмох гутори час котри за нами. През його драми и зраженьюх генерацыйох у нїх, достали зме велї информациі о вредносных мерадлох Руснацох у повойновим чаше, та медзи иншим и зраженя генерацийох, односно, одриван€ младих од власних родичнох, а кельо то значне, Тамаш добре констатує зоз виреченьом *тирваме тельо кельо паметаме власни коренї.* (Тамаш, лит. 1/1997)

На швітаню

Тата драма ма задаток детерміновац чесноту, ал€ и погубеносц руского народу. Питаня котри ше през драму поставяю у одношеньюх то питаня розпуки (богати-худобни, стари- млади, н€образовани-учени...). Зраженя медзи подобами ше круца у тих кругох и як таки спричиню драматични моменты. Индивидуализация н€ поробена до конца, подоби указаны як типи, ал€ їх поступки и думки досц моцно аргументовани. Тата драма у себе ноши вельо поуки, думки котри правдиви и останю ясни децениями познейше, а тот факт найбаржей гутори о егзистенції єдного дїла и народа. На язичним плане обачлїва автентичносц у форми слова (оздаль, цошкаль...), ал€ и на плане лексики (пипосар, брацкован€, ножинки...).

Ораче, ораче (два верзii 1954. и 1985. року)

Тата драма вишла 1954. року у своїм першобутним виданю и 1985. року у вимененім виданю. На самим початку виданя зоз 1985. року стої надпомнүце автора: *Перша верзия друкована у Шветосци, число 2 и 3, 1954. року. Тот текст то друга верзия, з драматургским обробком и дополненнями.* (Шветлосц, лит. 10/1990)

Руснак и у драми *Ораче, ораче* критиковани як цихи, поцагнути и пасивни, та аж и кед ше зопрец л€бо успроцивиц даکому л€бо дачому угглавним го одгваря жена л€бо дахто други. Фольклорни мотиви и обичаї ше зявлюю и досц су импресивни и у тей Ковачовей драми.

У драми описане зражене двох типах людзюх, статкарах и орачох и ёх фамелійох. Гу концу, нєщесце у котрим преробяя людски, морални вредносны ориентыры, поміри тоти два боки и вони буду жыц зложно. Паралельно зоз тим, провадзіме любовни збування даскеліх особох, але ше на концу акцэнт кладзе на Иринку котра одходзі гу чловекові котрого не любі, але зоз хторым будзе мац цошка важнейшэ, жем, лайтмотив целей драми. На концу, жем постане мотывация шыцкім, и остац ту дзе ши, але и одац ше, зарекнуц ше на вімсцене... Зависносць чловека од природы, часта Ковачова тема, ту зошицкім ясна, але парадоскално, любов гу жемі ше зявюе аж теды кед подоби уж двараз напушта *свою жем*.

Нігда ше не зна

Комедия у двох дійох од хторых ше ёдна одвіва дзешец рокі скорей и представя причину збуваньох у другей дії. Главни цек дії ше руша знука познатаго мотыву зоз драмох – дзелене маєтку пред шмерцу. Дідо, як ше дума на початку, пред шмерцу и його дальша родзіна ше нараз створела коло нього, налашена на маєток, жем и хижу. Споза главного цека дії, зявюе ше баба, але минимално и небачліво, ей велькосць ше укаже на концу. Деценю позннейшэ діда допатра млада малженска пара покля жена не риши же чеканя досц и одходзи. Муж то не могол поднесьц и одбываюци дідово, ище віше оригинални и заходліви ришэння, одходзи за ню. Дідо остава удружени зоз бабу котра зоз початку представя символ праведносці, але и, як дідо прешвечуе других, слуп хижі. Подоба діда цікава, вон духовити, іронічны, але реални, а баба котру себе бере за жену у позніх роках директна, оштра, але тиж реална. Праве прето ше лем з часци складам зоз Тамашову тезу же без огляду кельо бул хасновити, умера осамени як палец, як пняк. Кед би наисце было так, вец бы главна подоба не мала мотивацию и потребу гледац и найсць себе дакога, одвитуюцого и у тих роках.

Швейцарія з цмінним видокругом

Увертира нам указуе младого, остреситого, але щирого лєгіння котри идзе з дому нагоршани на оца понізного у ёх заєдніцкім слугованю у газди. Историйни момент котри автор описуе помага драматизаціі тей сцены кед син одходзи од газди, але и од оца. Дзешец рокі позннейшэ ёжедляр у субтарох, дзе ше залюбюе до служніцы, а любоморна газдіння ю вируцуе на уліцу. Знова ше приповедацки час селі до будучносці дзе дознаваме же главна подоба страцел дзивку пре богатого лєгіння, але и вон у власней розпуки поклеска пред понукнуцом и бере бога-

ту дзивку котру н€ любі. Трагічны судьбы подобох у тей драми скоро шицки, а кожда з нїх ноши свойо преклятство през живот. У часох релативнага щесца, тоти преклятства виду на поверхносць н€ даю им ані теды спокой. Достава ше упечатак же ше на концу свойого живота змиря лем гевти души котры були трагічны, ал€ свою судьбу ношэли у себе – свідомо, ціхо, чесно, о чым гуторя и слова бо знала любіц, гоч н€ була любена. Ковач ішле раз дава феноменалны виречэння у котрих скріти животны правди и котры гутори тиж ціхо, ненадрилююцо, окреме кед през подоби гутори о власци, Руснацох...

Житнікovo щесце

Тата Ковачова комедия подобох кладзе обачліви акцент на пременку у вредносцох новей и старей генерацыі. Стари байбер Житнік доброго шерца зоз вираженим саркавічным гумором. До його байбернї уходзя сущед, дзеци зоз своїма проблемамі, та и жена, а вон их шицких почасци зоз духовітима одвітами на ўх жаданя и дилемі. Вон бистри, фришки на языку, іронічны, ал€ без огляду на іронію, вон швет видзі як позитивны простор дзе шицки чкоды и нєщесца преходні, та його мудросць у релатывізованю швета приходзі до першаго плану. У самім разплету обачліве же другі то н€ похопели, ал€ вон себе и нам, читачам, адкрыл вельку правду.

Грицово воячен€

Комедия зоз скечом як ше паор Гриц Бандурик нашол у войску. Далей комедия провадзи поєдинца и його шмишни дожица, котры гоч наставаю у воіни, маю гумору, а його язык и справован€ окреме духовіте. Гриц знаходліви, фришки на языку и у думкох. На язичним плане гумор розконарени и богаты. У самім наслове слово **воячен€** – штучне (слово зменшаного значэння спрам *войован€*) и автор го видумал же би зоз нїм окреме наглашэл Бандуриково незвичайнё справован€ у воіни котра медзі незозбильносць и незаинтересованосць. Комедия провадзена зоз шпіваньем и усну лирику. Гриц постава шмели вояк, ал€ тото шицко адбыва (заслуги, роботу, воіну кариеру) и врача ше дому, жени, можебуц дзецом, ал€ цо найбітн€йше жемі дзе Ковачова вяза человека зоз природу ішле раз приходзі до виражэння.

Суд правди

Народни селянски живот ище баржей дефиновани з писнями, фолклором, обычаями, бо драма преткана зоз усну лирику, поезию и шпіваньем. Два нєщешліви, нєврацены любови ше злучую, а легінє правя драматични заплёт. То драма норовох, та подоби типизовани, нєт индивидуализациі подобох. Сцени швидки, кратки, же би ше достало на драматичним набою. Конец трагічни, покус мелодраматични.

На концу драми обявене и писмо редакциі як надпомнунце же прецо тата драма обявена дзе ше находзі интересантны податок же *тота драма першираз бавена 1938. лέбо 1939. року* (Шветлосць, лит. 9/1990). Сам автор у його писме котри написал редакциі пише же то други драмски фалат при нас, Руснацох зоз оригиналним змистом. Ковач тот текст трима за свой перши драмски текст, ал€ заж лем перши його обявени драмски текст *Хто толвай* и друкованы є 1931. року у Руским Календаре.

Дюра Папгаргай

Остац у себе

Драма базирана на правдивей подоби и ма вельо елементы котри документую час у котрим ше тоти подїї збували, а то 1941. и 1942. рок. Гоч главни цек дії диктира подоба Дюри Киша, революционера и партизанскаго курира, акцент остава на збуваньох и подїйох котри ше случели, а нє на подобох и їх мотивацийох и на їх моралных вредносцох. Папгаргайово метафоры и алузиі на язичным плане у тей драми обачліви лем у улоги Діда. Як Тамаш заключує то требала буц документарна историйна драма и з оглядом на тото Папгаргай нє могол найсц простору за универсални значеня, бо формованя геройскей подоби нє характеристичне за нъго. У цалосці *Остац у себе* веций акцыйни аспект, як психологійни и морални, животней драми и шмерцы Дюри Киша, заключує на концу Тамаш. (Тамаш, лит 1/1997)

Вистата коніца

Старша малженска пара чека сина и фамелию и водзи свой узвичаєни, кождодньови диялог полни зоз преруцованими и упрекосцяннями. Драмска дія єдноставна, сцена узвичаєна и шыцко випатра як гоч хтори дом зоз тима подобами и у тим чаше рока. Праве тата покус носталгична атмосфера вивола шок накадзи ше откриє же тото цо постава смисел

иснованя тих подобох – видумка. Цала ёх бешеда, обчекован€, приrixтован€ представя ёх бависко, же би голем у мриї осетели смысел претходного живота. Драма ше находзи у подобох, зражен€ и розпука праве у подобох чиї животни хвильки провадзиме. Конечно прилапайован€ судьби же дзеци н€ приду и ані их н€т представя момент кед то єдно другому припознаю. Медзитим, дідо пробує наставиц бависко и сон, ал€ баба тата хтора тей драми дава закончуюце поентиран€ зоз словамі: *Вистала наша конїца, Емиле.* Дальши живот тих подобох будзе препущени нагадованю. Тата драма одличны приклад же Чехововски стыл од єдноставных, каждоднёвых подійох направиц звершуюци, катарничны моменты у живоце, исную и у рускей драмі.

Бабки зоз слами

То ище єден Папгаргайов одход звонка реалного простору и подійох. Тата драма змесцена на шмециско людских одруткох у материальнім смыслу, ал€ и духовним, бо ше ту найду найнізши пасма человечества кед у питаню егзистенция. Даскеліі особи спашени, ал€ даєдним ніяки іншаки живот уж н€ може буц виход, бо вони н€ часц того систему. Пойсц крохай долу вше мож, ал€ ше дзвигнуц зоз блата власней егзистенциі - чежко. Тоти оставаю заглобени у власней биди и худобстве и уж н€ чувствую же пришол конец чи шицко остало исте, ал€ док маю зоз ким подзеліц туту биду, им добре. Як автор гвари: *Не хиба, пайташ, важне же зме знова в€дно.*

Два карти за Єрусалим

Пара у процесу розиходзеня предава стан и гл€даю свой мир, кажде свой окремни. Ёх одношенон€ уж препознатліве за стыл Папгаргая. То особи котри ше познаю барз добре, а мож их формулувац як пару котра ше мержи, ал€ и люби источасно. У ёх одношеноні язык гумористични, диялог швидки, л€гки. Як перши потенциялни купец же зявює Ерне, любезни, воспитани, учени, ал€ загадкова подоба. До конца комедії може ше разтолковац як реализация дьябла, злого духа котри умишал пальцы вшадзи, вон шицко и шицки. На язычним плане язык препознатліви у домену метафорах и поровнаньох. Автор твор декларує як *кратки, л€гки фалат* цо и є, патраци зоз перспектыви його других драмских ділох.

Лапанε пилота

Як уж препознатліви Папгаргайов стил у тей драми стретаме швидки, директни диялогі полни зоз поровнанями и метафорами котри характеристични праве за його драми, а ище баржей комедії. На станіци ше находза жена и хлоп, вона му ше наруцує, диялог чече у напряме розвиваня причини их пасивносци.

Простор дзе ше вони стретаю гайзибанска станіца и на тим просторе Папгаргаі формує паралелни мотив о виходе зоз коляї, ал€ тот гайзибан котри понука виход дакеди ан€ н€ стан€, дакеди сcekн€, дакеди ше до нъго н€ сцигн€ л€бо н€ сце войсц... Интересантна микротеза о чловековим гл€даню перспектыви. Нагадує ше ідентитет главней особи по сам кон€ц. То фантастична идея о подоби котра існовала л€бо можебуц и н€, а розвила ше зоз историйней подїї зоз ближшай прешлосци тей жемі, бомбардованя 1999. року. Теди звалены авіон на обще н€сподзіван€ народа, та тот авіон преволані як *н€видлїви*. Медзитим, о пілотові того авіона ше барз мало бешедовало и його подоба остала мистерія за шицких. Тата драма понука ришен€ за ню. Н€ мож н€ поставиц пітан€ кельо тот текст ясни звонка предзначаньох о тей историйней подїї...

Теди кед Макаї ходзел гу Ирини

Главна подоба драми ***Теди кед Макаї ходзел гу Ирини*** достава нагоду же би ше указала медзи политичними д€ячами. Макаї н€образовани, н€воспитані и н€самопоуздані чловек котри пороби шицко же би досстал гол€м и фалшиве почитован€ у гл€даню вітворйованя себе. Подоби котри у його окруженю істи таки, прето ше и вони сцу очухац о нъго. Власна галавосц за моцу и власцу приведзе шицких по тотални фіяско. Політични обставини котри паную у терашнім чаше приведзени по абсурд, гумор розбавени, ангажавані при каждей особі. Лексика у Папгаргайовых ділох вше жива и богата, та так и тераз. Оставаю л€м н€ясни алузії на подоби зоз реальнога жывота автора, ал€ и так приповедка досц похоплїва пре подоби котри акцентовані у рамикох характеру.

Дал€ко гвізда Габура

У драми ***Дал€ко гвізда Габура*** питан€ дома, ал€ и щесца и мира у власним доме, односно прапитан€ руского *страценого раю*, отворене у подполносци. Ясно обачлїве як кажда подоба у одношенню на пол, роки и професию доживює свойо щесце и яка постава кед потребне бориц ше за нъго, окреме кед ше воно находзи на кроцай од ней и загрожене

ε. Подоби формовани комплетно, идея ясна по сам конец, та и на концу.

Розплёт открива главна особа котра тот их *вибрани рай* обдумала и вибудовала як крематориум, иронічно наволані – модерни вични мир.

Мирон Канюх (Михеон Хун Кан)

Концерт за пса и шмееце

Автор ясно дефинує драму, ал€ и сами подоби такой на початку дїла зоз чим ол€хчує дальше читан€, ал€ и цикави читача. Толкованя же драма *чисто н€вироятни смуток у двох чинох цикава и духовита*. У першой дїї Мики жада створиц кариєру, вон учи, ма идеали, Цопи анархиста, сце шицко зваліц, знїщиц, Стари н€ма терашњосц, будучносц за ньго н€ постої... У другей дїї шицки идеали обращени наспак. Мики н€ може найсц роботу н€ма смисел и основаня, Стари шнї€ о хижі и жени, Цопи ше ожен€л... Медзитим, їх идеали апсурдн€йши як и по теди. Єдино Мики таго свидоми, ал€ зоз комплекском вишней вредносци ше гу нїм обраца зоз словами: *Озда н€ст нїхто на тим швеце котри вери до дачого за цо го ше н€ плаци*. Зоз тим потвердзує вельку правду о релативносци чловекового иоснованя. Заправо цале питан€ егзистираня ше на концу зведзе на случайносц, та и нашо приходзен€ на швет. Без моци и жаданя вериц до дачого гл€бшого, вон прилаплює у живоце буц пес, брехац, грисц, думаюци же на тот способ выбера линию меньшого отпору, медзитим, укаже ше такой же анї буц пес н€ так л€гко...

Вистнїк

Подїї н€ у реальним чаше, просторе, а подоби тиж н€ припадаю тому швету. Драма випитує питаня чловека у односненю на час и на його прешлосц, односно, терашњосц. Тата драма траци вязу зоз одреднїцама файти и рода драми и постава филозофска розправа. Интересантни микроелементы котри витаргнути зоз цалосци, поведзме, кед людзе н€ маю нїч вони з нього видумая цали нови швет, коло нїчного ше повадза, буквально. З другого боку, кед маю живого чловека, у станю су го н€ обачовац, игноровац...

Тата драма, по моїм думаню, заправо филозофска алегория зоз окреме вицагнутима дїялогами и монологами. Складам ше зоз Тамашом чежко *повесц кельо Вистнїк сценічны и яки його драмски можлівосци* (Тамаш, лит. 1/1997). Поставиц таки текст на сцену провадзаци

лём діялоги, без приповедацкей часци, а буц ясни у ідеї о зложених пітаньох егзистенції, було би досц чежко.

Велька птица

Велька птица прави приклад модерней драми котра нє сцека од критикованя швета, од випитованя власних моралных становискох и констатациі же мерадла порушани по тоту фазу же су банализовани. На микроплане обачую ше элементы Домановичовей сатири. Описаны час нє реални, подоби типизирани, а комедия представя сатиричне спатране аномалийох и девіяційох у дружтве. Текст написані 1972. року и теди бул предмет випитованя Союзу комунаリストох прето же нє бул у складзе зоз системом. Обачліви були и алузії на реалных подоби зоз дружтвеней структуры Руснацох того часу, а іронічна алегорія *Велька птица* праве и описовала тоти події у дружтве. Гумор ясни, директни, а язик у тей сатири окреме богати и розбавени. Фалат ма шицки елементы котри заслужую же би ше констатовало же тата драма, вєдно зоз драму *Концерт за пса и шмееце* представляю початок модерней драми при Руснацох.

Мудрило

Драма ***Мудрило*** покус здабе на народну приповедку по стилу писаня и по язичнай системи

котра хаснована у ней. Приповедни цек здабе на сказку лёбо легенду, син єдинец, хлоп, одходзи до швета, опрез нього ше поставяю рижни ситуациі и подоби зоз котрих вон виходзи як наймудрейши. Шицки подоби национально оффарбени до Руснацох и шицки су негативно дефинисани як глупи, невоспитаны и непорихтани за живот, окрем главней подоби за котру цале дзецинство и час младосци думали же є нє ушоре. Главни юнак – герой котри спашава народ зоз свою мудросцу тот исти котри ше цали час сам учел, школовал. Іронічны приступ толкованя стану у друштве и народзе. Розплёт покус штучни и дава упечаток порушаносци знука структури.

Єдно зоз ридких толкованьох у котрим ше Руснаци и наша заєдніца у будучносци находза у позитивним, щешлівим окруженю котри универзални за шицких. Часто хасноване поняце Гуман швета и Гуманого человека за Михеон Хун Кана представля утопийскую идею о будучносци Руснацох котри у тым окруженю и зоз тима «улогами» находза ванчасово и вантілесне щесце.

Творча фаза

Главна подоба драми **Творча фаза** под прициском интелектуалней енергіі и набою и нёма простору за спольніване сексуалных потребох власней жени прето же ё у тей фази нё схопни за сексуални одношения. Тота Фройдовска теза о замени сексуалней енергіі за интелектуалну моц лём увод до научно-фантастичнай приповедки о наукаўцу на драги гу його професийним и духовним верху. Заплёт ше одвива спрам фантастичных законах Гуман Геа формациі о котрой Хун Кан пише у остатні час. У тей формациі ше кождому членови одредзує найвекши талант и вон ше усовершує по префекцию. Значносц Руснака (главней подоби) у швеце як члена ёднай такей формациі нателько велька же вон у главней улоги спашована предсідателя держави Сербії, прето же и сам предсідатель член Геа формациі.

Научитель

Тот драмски фалат ище ёдна зоз приповедкох о дожицох самого автора, його автобіография. Тота драма бешедує аж и о истих подійох як и монодрама *Мой живот зоз Месийом*, ал€ тераз тоти події спатраме зоз другого угла и зоз тоту розлику же у тей драми приповедацки час стаємни, терашні. Шыцки події котри описаны у спомнuteй монодрами, описаны и ту, ал€ детальнейшэ, прецизирани актере, цилі, а приповедка ше и наставя.

Поставя ше питане же дзе тата драма престава буц автобіографска, а дзе почина фантазия, бо ю ше нё може декларисац ані на ёден способ. Драмски элементы ше зявлюю знунка самей автобіографскай приповедки, а идея и ціль драмского діла поставаю авторов нукашні ціль и идея. Чувствує ше одредзени егоизем у поглядзе тих представох.

Штефан Гудак

У шлєпей улічки

Тамаш драму *У шлєпей улічки* змесцує до шейсцох модерных драмох у исторії рускай літературы. И тата драма, як и други зоз префиксом модерна, спатраю швет зоз іншакей, модерней визії, народносць ше охабя у рамікох драми зоз валалскаго жывота. Приповедна часць будована у двух шорох. Перши елемент то любовна вяза главных подобох и ёх драматичны моменты, а други елемент тей драми представя криминальну, шпіюнскую приповедку зоз часу у хторым приповедка змесцена. Перши елемент драми удачнейши пре формоване подоби и окремни психоло-гийни стани и розпуки, а други елемент пре тензию и напартосць, пре разбавеносць драмскаго діла и потенціяльнай драмскай дії. Мож повесць же перша часць ма глубину, а друга ефектносць цо ведно дава добре обдумане драмске діло. З удачным складаньем ёдного и другого шора, Гудак оформел добре драмске діло. Муши ше, заж лём, обачиць же формоване любовней приповедки и знука ней крими приповедки – добре ришене и гоч и дія и подоби ёднак добре обдуманы и написаны, зоз тим, тото діло постава правдива психологійна драма.

Михал Кухар

Драма *Михал Кухар* змесцена до пвойновога часу Югославії и комунистичнай системи дзе паную окремни законітосцы и морални вредносцы. Видзиме сплёт мотивацийох комунистичнай системи, мотивациі борбы за любов, власных комплексох, чувства нізжых вредносцох, але и мотивы самодовирия, принципох и вредносных ориентирох. Шицко то моцны мотивы за дійствоване, медзитим, моцны и здравы характер и власне думане не могли прэжиць у одношэнью на таки порушаны мерадла вредносцы гевтога дружтва. Як гвари Тамаш *За партію, Кухар ше спрапаввал анахистично* и тото спричиняло його шмерць.

Русалка

Русалка пред одходом до Утопії ма доказаць же не согришела ані ёден од седем смертельных григох. Вона твердзі же ё цошка окремне, але ю убедзую же ё цошка подполно инше, ёй хлоп ше скрыва под ёй сукню, вона оштра, бридка, категорична... Остава отворене питане же чи автор сцел тоти характеристики приписаць жени, Рускині. Вироятно же гей, бо прикмета нацональносць у тим ділу досць моцна. Ясне же Руснаци

на концу драми покарани же су не свой на своім, а іх кара щезованє. У тим Гудаковим толкованю нашого друштва Руснак цихи, нeодредзени, бояжліви, вично запитани о себе. Но, окрем того глїбшого одредзеня тих и других подобох нeт. Стеван Константинович, предсідатель жирия котру оценьовал тексти зоз конкурса, та и тот, оценeл: *Егзистенция уступела место есенциi, хтора ту достала митску форму, хто-ра нeзвичайна у потерашней як исторii рускей драми, так и вкупней драмскей литератури. Кельо том драмски текст цикави пре факт же у нiм нeт эксплицитней характеристизациi подобох, телько мож повесц же то и хиба того тексту.* (Шветлосц, лит. 11/2008)

На вигнанцу

На самим початку драми **На вигнанцу** даскеleі случайни сцени откри-ваю приповедку и охаблю читачови простору за кус мистерii, нагадова-ния, драми у секундарним смислу. Одгадую ше характерни риси подобох у ситуацийох. Єдна зоз ридких драмох котра ше збува у тим столiтию, а нe змесцена є на тей територii, у тих валалох, та аж анi подоби драми виключно нe Руснаци. Гудак открыл руску драму и звонка руского контексту. Драма ше находзи у одношеньох, зражене у власных розпухох людзох котри пошли зоз свойого обисца и гледаю свой мир.

Букет ружох за панi Изабелу (радио-драма)

Поняце дома и власней завартосци до ньго лeбо до себе котра нам дава сигурносц и мир барз моцни мотив у драми **Букет ружох за панi Изабелу**. Питане остава исте, нeважно чи го поставя птица кед раздумуе о клiтки и шлeбодним лeценю, чи чловек и його дом и самота. Ёден дробни гест подполно обраци животи даскеleіх подобох драми. Етапи драматургiї представены класично, ясно. Тота драма представнiк радио-драми при Руснацох и ёй прави приклад.

Тот текст значни за нашу литературу насампредз пре його форму. Така форма нeзвичайна за нашу литературнi творчосц. Радио-драма свой початок дожила осемдзешатих роках, а мож повесц же нeод-луга дожила и свой конец. Релативно кратки бул животни вик писаня радио-драмох при Руснацох, та тата драма и Папгаргайова *Наталка – дзивче хторе любело конi* (опатри число 124) єдни зоз ридких котри написаны, та и обявени. Можлiви одвит на питане же цо тому причина дала Наталия Дудаш у своеj статi о радио-драмах: *Проблем недостатку режисерского кадра, а вшелiк проблем радио драми по руски, то ёй рецепция и (не)одгуки у форми критичных текстах и приказах, а цо проблем вообще радио-драми по руски.* (Шветлосц, лит. 8/1988)

Владо Костелник

Шугаю, шугаю, пре тебе ме лаю

Драма **Шугаю, шугаю, пре тебе ме лаю** бешедує о одбрани на Горніци под час повстаньох процив Чакия, Другета... Тото що окреме интересантне за драму зоз того періоду же є досц сценічна, аж мож повесц досц захтевна и амбіциозна у поглядзе реалізації драмській дії сценох борбох, зраженя... Заплёт ше одвива кед лапя Другетового сина, котри найвекши гнобитель Горніци. Праве у тей акції, у моцним зраженю зоз неприятельом, траца главного ватящка (прип. авт. термін котри означує главного у єдним таборе, алє и векшим войску) и доставаю нового, Шугая. Треца дія ше наставя у дворе кед подоби през свой диялог толкую цек історії того періоду, прето ше достава упечаток штучного, наглого диялогу.

Ідея указац *же герое нашо лєгінє*, як и сам мотив геройства нє часті у рускій літературі, алє ше зявлюю у Костелникових драмах. Зражене на момент потполно застанови матріошка цо покус абсурдне, алє и интересантне як приклад же матріярхат присутні прето же Шугай випочитує єй жаданє. Тота драма значна пре воіново зраженя котри описує и як така є єдина.

Ей пада, пада росичка

Драма **Ей пада, пада росичка** описує початок и змоцьоване комуністичного, алє и усташкого и фашистичного руху на тих просторах початком штерацетих рокох двацетого вику. През подоби, їх диялоги и монологи, Костелник, як и у веліх других драмах, схопно уруцує інформації о початку Другої шветовей воіни, алє и обставинох у жемі. Медзитим, у єднай хвильки ше тово інформоване читателя наглашує до міри у котрой приповедацки цек постава баржей едукативни як драматургійни. Костелник знова досц амбіциозни у ришованю драмській дії, та ше поставя питанє кельо тата драма сценічна. Індивідуалізація окончена у рамикох орєнтації самих подобох, точнєйше, з ким ши – таки ши, та так лєгко читліва и подоба зрадніка, слуги окупаторскогомоцніка. Руснака ту видзиме и як защищеного и повласченого покля є послухни власци, алє и як борбеного, революционерного, шмелого войсц до зраженя кед же є потлачени и поніжени.

Поме до партізанох

Сценске здогадованє на народноишлебодительну борбу як сам автор наволує тоту драму зошицким пристава форми, а Тамаш точно додає зоз тим прецизно и осторожно дефинує их природу, поставяюци чежиско на функцю просвітительского и родолюбивого пригадования и опомнуца. (Тамаш, лит. 1/1997) Автор пробує направиц паралелу медзи усташами и партізанами цо основни мотив зраженя у приказу, ал€ обачліво и наруцујуцо ше веліча партізански бок. Индивидуализация особох неє приказана, а у диялогах ше штучно толкує читачом їх прешлосц и терашн€ положен€, цо очкодує диялошкі цек, а ище баржей монологи. Розплёт ше одвива у напряме глорифікацї партізанскаго руху. Тамаш добре констатує: *Драми Влада Костелника припадаю театру прешлосци.* (Тамаш, лит. 1/1997)

Владимир Коциш

Косач и балерина

Косач и балерина приповедка о паастови, живоце у полю зоз косу, приповедка о чесним, ал€ чежким живоце котри, без огляду на свойо верен€ до исправного способа живота, на самим концу будзе положени пред питан€ свевишніх судийох. Прецо ше человек котри жада буц чесни муши одрекнуц шицких уживаньох, прецо у гартушеню себе и своїх спо-кусох чесни человек дакус неє подума и на других и на їх дожице щесца... Поставяю ше питаня котри подполно меняю дожице и раздумована о чесним, безгришним живоце. Пааст котри жие мирни, цихи живот, вично потлачены од других и ту неє находзи на порозумен€ пре свойо идеали. Поставя ше питан€ же чи наисце треба же би на младших остало же би предлужели традицию и кед так, чи то вони годни и чи буду сцец.

Ковертовани час

Индивидуализация подобох неє поробена, вона лем дата у нарисох главных характеристикох, та так добиваме типы подобох, а неє подоби. Драма ситуаций у дружтве, зоз огляднуками на капиталистични час дзе подоби лем карички у велькай корпорациї. Указує початок препаданя фирмех и пасивне справованє роботнікох гу таким обставином. Вони незаинтересованы за подїї котри ше случую, лем находза краткотирва-ци ришеня за нєвигодну ситуацию. Зоз єдну подобу котра баржей мотив

ше указує же таки одношэння гу препасци фирмі, державі, себе, маю лем жител€ тих просторох. Сам автор на початку точно толкую свойе подоби: *Шицкі вони були, тераз су и буду ношител€ терхі стабилизації*. Час укаже же ше стабилизация нігда ані не трафела.

Крижалька

Глобално патраци, драма ***Крижалька*** німа шицки драматургійни елементы, заплёт не ясны, а розплёт ище меней. У ідеї и цилю драмского діла досц є неподредзена, а тема осталася зарабрована медзі мотивами котры не дробени. Зявлюе ше мотив крижальки, животных питаньох – загадкох, сексуални инстинкт, егзистенция, невыходносц ситуаций, але шицко лем у нарисох. На плане языка, открываю ше новы слова и їх значене и секундарни значения.

Звонимир Павлович

Забраненна репродукция

У драми ***Забраненна репродукция*** такой обачліве же вона понука можлівосц за векши эксперименты у виводзеню и прирэхтованю драми за сцену. Бависко двойніка и оригинала тема котра цали час неподредзена у тексту, точнейше, у тексту є ясна, але охабя досц простору за разбавівоване тих подобох. Приповедка провадзи человека, уметніка (голем то вон о себе дума) и його препитована о власним ёству, о прешлосци, терашньюсци, о реальней слики котру себе представяме и о гетвітм о глубоко у нас. Уметнік ше цали час бори зоз своіма амбіциями и жаданнями и випитуе себе през спокуси котры му драга гу вітвorenю амбіцийох дава. Подписац контракт зоз дяблом пре вічну славу и успіх? Лебо ше зопрец спокусом и жиц зоз реальніма посцігнцамі и животом? За выбор котры векшина трима за морално и соціяльно одвічательни иснуне кара, а яка кара за таки живот, автор дава одвит на самим концу...

Інсекти

Драма ***Інсекти*** понука нове видзене нацистичнаго лагру котры за двоіх официрах постава свойофайтавы эксперимент у котрим вони тих людзох випитую, препатраю и пробую зоз ніх направиц новы ёства, вікреировац лепшу природу. Метафора у котрой ше людзе тримаю як ин-

секты досць моцна и указує доминацию официрох над подобами котры заварти у кліткі. Тиж, іх инстинкты приведзены до тих, примарных, та им глад, страх и сексуална жажда виражена и добре провадзи подоби и іх поступки у цеку приповедки. Кажды инсект ма свою судьбу у одношено на тото яки ё... Приповедацкі стыл обачліві у дидаскальіох и досць ё моцны и упечатліві, прето читач достава фильмску слику драмы котра ягда уж поставена. У обидвох драмох ше зявює мотыв мотыля як чогошик цо красне и нёвироятне, а краткотираваце. Мотыв як такі ліхи и раніві, але ше за свойо место и свой час на тим швеце зна длуго и чежко бориц.

Мікола Шанта

Сон о Львове

Мотыв очуваня рускей культуры и обычайох хторе гашн€ у 21. віку постава косцянік драмы **Сон о Львове** през справованя, одлуки и слова подобох зоз драмы. Попри того главного мотива присутни и проблематики мішаного малженства, генерацийней розлики залюбеней пары, спокуся *велького городу*, нёщирих малженских одношеньох... Драматуршкі элементы поставени класично. Вичне щесце пренаходза два особи, але у меню других и себе. Щесце там дзе дом, а дом там откадз зме. Можеме буц щешліви кед другім губімे щесце? И чи нашо щесце и шлебода наисце почина там дзе ше закончую цудзе щесце и шлебода? До таго зачартоўкага круга лапени подоби зоз драмы.

Фонтана

Інтересантны крочай далей од класичней драмы таго автора. Цо ше збыва зоз чловеком котры достане власць и як то уплівuje на людзох коло нього – то питаня чий одвіт ше глëда. Вон ше находзі у сценох совітавання Велького Пана кед Совітнік як глас *розума* лёбо як сам автор гвари *толковач* смисла толкує велькі животны правди о моцы, власци, положенія жени у живоце хлопа, швету ілузійох, щесцу... На перши погляд сцени раздвоены и окреме обрабяю кожду зоз тих тезох. Інтересантны мотыв фонтана, нёшка ё окреме актуални. Зоз славини вицека цошка цо, по думаню власци, добре за народ, а народ бойкотує фонтану и славину думаюци же им вона одбера воду. Народ без *воды* остава гладни, смиядни, брудни, витрапени... Вода зоз славини, фонтаны, символ ду-

ховней поживи, менталного здравя, а то окреме ясне и виреченю: *Даремни нам швижи воздух кед нє маме води. Даремни нам фестивали кед нє маме води.* Круг председательського котри препаднью пре власни ремек-дїла ше наставя зоз лайтмотивом писні Ирини Гарди Ковачевич Будзе, будзе.

Ирина Гарди Ковачевич

Квартель

През *Квартель*, алє и обиходзене кварцеля на предай у тей драми, од предметох и стварох у нім доставаме приповедку о єдним чаше, спосібе живота, одношеньох... Красни увод до приповедки котра своёю драматуршкі элементы достава кус познейше. Ідеали младых людзох и іх надія ше народзую, розвиваю, доставаю свой верх и пукаю на дробны фалатки през цали фалат. Паралельно зоз тим провадзіме судьбы людзох на котрих печац тих просторох. Непохопліви трагедії того регіону доставаю свой абсурд кед ше откриє же як скончели діяче тих подійох. Конец реални за обставини у тим чаше и на тим месце, без потреби за укращованьем, сурое, реалистичне. Обачліва етнічна подзеленосц у толкованю подобох и іх справованю и поступкох.

Брадавка

Драма *Брадавка* на початку писана як огляднуце на руски язик и його граматични и лингвистични характеристики або дилеми. Од тей нєобещаюцей увертири, драма шири свой спектр питаньох на проблемах мішаних малженствах, народносцох, норовох... Першираз ше єден автор нєдвосмилово негативно виражує о положеню когошкіх хто *неруснак* у малженстве зоз партнером Руснаком (*Выходзи же ви менишины маце вецеі права як ми чия держава...*). Медзитим, укаже ше же и други бок ма аргументовани проблемы у тим суживоце. Поставя ше питане обичайох, звичайох Сербох и Руснацох (шпоровносц – розкош) и през діялог двоіх супружнікох дознаваме іх живот, навікі, вязу... Интересантны нарис оца Руснака и його справованя гу дзецом: зоз дзівку нє бешедує велью, синови ше ніч нє міша до роботи, поцагнути є, помирліви..

Янко Сабадош

Огень в ноци

На першне читане обачліви детальни и длугоки описы у дидаскалийох, ал€ з оглядом на іскуство€ у драмскай діялносці, односно н€ основан€ истога, то зошицким розумліве. Як Тамаш гутори Сабадош бул винімкови теоретичар и критичар литературы и драми, та права чкода же зме пре павзу у обявівованю часописа «Шветлосць», котра ушлідзела, остали ускрацени за його твори тих рокох. Увертира цікава и загадкова. Медзитим, до конца, анї ёдна започата приповедна ситуация н€ докончена (санаториюм, слуга, хорота дзивки, Данил, слуга Макрена, мацер, Иля и суд...) Шицко то лем микротези ёдней драмы котри требало розробіц. Як замена за розплёт, уруцує ше война и бомбардован€ Београду и шицкі проблеми, дилемы, надїї у тей хвильки застановени. Кед би то була ідея дїла **«Огень в ноци»** то би бул и добри конец, ал€ ше здобува упечаток же заш лем н€ так.

Евгений М. Кошиш

Вона н€ виновата

Драма **«Вона н€ виновата»** провадзи живот главней подоби Пахомея. Як Юлиян Тамаш у *Исторії рускай литературы* наводзи: *То соціяльна драма яку пестуюе векшина руских писательох старшай и стредній генерації, з тоту разлику же Кошиш до рамикох збуваня коло забойства валалскаго богача Янка Волоса уключує и, зоз його приповедкох и романох познату, схему о вирастаню худобнаго селянскаго хлапца до работніка революционера, хтори жиє за ствар ошлебодзеня работніцкай класи од эксплоатациі.* (Тамаш, лит. 1/1997) Медзитим основни цек збуваня ше трафи у його одсустве кед Пахомеев газда н€праведно оптужел його оца за забойство коньох. Понеже його оцец н€ма пенёжи же би го виплацел, газда вижадує же би ше його дзивка подала йому. У хвильки кед ше вон забудзе и нападн€ дзивку зявює ше Пахомеярова мац котра забива газду. Вона осудзена за дїло котре поробела, ал€ понеже краль мал преславу юбилея рок после ёй загарештovanя вона поста-ва шлебодна. Медзитим, чи є наисце шлебодна, понеже є ошлебодзена пре случайносц, остава питане? На плане язика диялоги досц упечатлі-ви, реалистични приступ змоцнюює сцени и дава им окремну напартосц.

Микола Коциш

Сватове

Тата драма адаптована спрам приповедки Дюри Варгі. Драматизація досці интересантна, окреме на яки способ ришени сцени зоз війни, котри ше збули вельо скорей, та уводзене спикера найлегчайше ришене. Двоме пайташе, два фамелії и двойо за винчане, унапрямени єдни на других, ал€ ше зявлюю проблеми. Пайташе ше давно порадзели же ше породзінаю прейг дзецеох, ал€ кед пришло по тот момент пременка у статусу пременела и пораду. Заплёт кулминуе зоз битку, а закончує ше покус штучно и щешліво за шицких.

Тот текст представя першу драматизацію приповедки котра обявена и єдну зоз ридких. Драматизації у рускай літературы скоро вообще анї не было, окрем индивидуалных пробована котри не обявени и Ковачоўскай драмі *Грицово воячене* дзе ше зявюе подоба Гриц Бандурик котри знякол зоз роману по истим меном коауторох Штефана Гудака и Михала Ковача.

Мирослав Стрибер

Людзе тей жеми

Індивідуалізація и розоткрыване подобох уdatне. Диялог розбавлені, а формоване приповедки чече без драмской дїї, през дїялог, ангажувані, ал€ не унапрямени на драмску дїю. Приповедацки час подзелены до трох часцох, односно трох часох. Перша часць ше дотика самей війни, друга ше одвива 20 роки познейше, а треца аж 30 роки после першой. У першой дїї видзиме сущносць проблема, упознаваме норови подобох. Друга дїя спатра пошлідки претходных становискох поєдинцох и розіходзеня у думаньох медзи членми фамелій. Непорозуменя медзи генераціями мотив котри и далей иснуе. Треца дїя приноши розпуку котра ше случуе 10 роки од першобутнай подїї. Тата драма свойофайтова ретроспектива генерацыйных розлукох у раздумованьох под час війни и у повойновим чаше. Автор досці отворено поставя питане о способе борби за руску жем и питане на чиїм боку треба же би були тоти борци. Буц умилне баранче чи ше бориц зоз шицкими моцами, бо, на концу конца, то наша жем, чи ше лем маме бориц за ню ягод кед би була наша. Чия наша жем? Тото питане будзе поставяне ище вельо раз у повойно-

вим чаше. Порушане питане смисла сучаснога дружтва, але одвита на питане нёт.

Славица Шовш

Елегантне попладне

Елегантне попладне понука нову атмосферу, нови приступ, а дилеми и зраженя подобох оставаю *стари*. Славица Шовш правдиве ошвижене у тематским смислу. Главни мотив драми женске приятельство и його моц, але и слабосц. Же жена жену може швидко зніщиц у окружению малогражданства и нэдовирия, то на самим початку ясне, а драма почина теди кед пожада ознова ю достац за вирну. Покус худобни разплёт, але нова, интересантна драма, без прикметох национальносци або державотворносци.

ДЗЕЦИНСКА ДРАМА:

Дюра Папгаргай

Наталка – дзивче хторе любело коні

У дзецинскай драми *Наталка – дзивче хторе любело коні* читаче шлідза сон дзивчэца же би мала свойого коніка. Ёй непорозумене и зражене зоз родичами, учительку, парняками, але и нереалносць тога жаданя котре толкую оцец ю жене до швета фантазії котрому ше вона, як и кажде дзецко полне мрії, придава зоз полним шерцом и духом. Обачліве полне подзелене у воспитаню ёдного дзивчэца спрам котрого оцец слаби и нёдосць категоричны, а мац упарты и не одступа. Заж лем, дзивче у зраженю спрам обидвоіх. У борбі за свой становиско хтошкана ше муши поцагнуць и праве тэди кед думаме же родичи под прициском попушта, дзивче котре вирне своёй фантазії их жене до нового швета, таго котры ёй сами понукли.

Сільвестер Дорокхазі

Перша любов

Тото драмске діло припада дзецинскай драмы, але є баржей орэнтоване на тинейджерах и як таке, ёдине котре обявене по руски, а дотыка ше теми любови у *найчэжших роках*. Тот текст духовита комедия о процесах залюбіваня, о комплексах, але и о интересованьех котры дозреваю... Текст ошлебодзени чэжких питаньех, язик до одредзеней міри прилагодзени (гэч могло и веце зоглядом на тото же подоби пре свойго роки маю оформлені моцны жаргонски язик), драмска дія не пребарз вимагаюча, але цікава. Но, и попри таго, тот текст по тераз на сцени поставени лем раз. Подоби типизирани, але през тэти нариси видзиме мали дзецински швет и ўх точки операня. Обачліва потреба за припаданьем, але и индивідуалносцю, чо главни причини зраженя у тих роках. Заплёт интересантны и гэч и у тэй банальней ситуації, напартосць присутна. Сам конец покус штучны и здобува ше упечаток же є непотребни пре ровень беспечносци и безбриги котру пануе през цали фалат. Угел спатраня на тот період и любов и так индивідуалны, та можебуц не было потребни так го децидно выражыц.

У часопису «Шветлосц» за 58 роки котри облапени през анализу обявени 63 тексти по руски. Обставини у держави, але и тренди котри ше провадзели унапрямели часопис же би дакеди менеј лёбо вецей уваги пошвецел праве тому додатку, та так и квалитет и вибор текстох бул менеј лёбо вецей цикави. Тото цо ше муши спомнүц же ше часопис за тот час закладал континуовано обявйовац драмски тексты и же у тим бул дошлідни, окреме остатніх рокох. Тиж так, вибор текстох бул наисце рижнородни з оглядом же жридло ані ё не таке вельке, та у тим періодзе обявйовани драмы, комедії, радио-драмы, автобіографіческі драмы, драмы за дзеци, трагікомедії... Обявйовани класичны драмы, але и модерни, драмы зоз валалскаго жыята, та аж и научно-фантастичны приказы.

Ключны мотывы рускіх драмскіх текстох шлідуюці:

1. Общэ питан€ нацыональносці

Інтересантны факт же скоро кожде драмске діло у даёдней хвильки було унапрямене на руску нацыональносц (ридкі одступаня, на пр. Ирина Гарди Ковачеві *Перша змена*, Штефан Гудак *На вигнанцу*, Мирон Канюх *Вистнік*, Славица Шовш *Елегантне попооладн€*). Рускосц главна детерминанта при формованю подобох у драмох. Даўгэде подоба рускей нацыональносці як прыкметы ма пасивносц, даўгэ шмелосц, дакеди бешедлівосц и знаходлівосц, а дакеди ё заварта и поцагнута, але ёй тата рускосц дава одредзену характеристику котра ше вше наглашус, а ёй значносц ё не ясна, голем не у драмох котры ше не дотыкаю нацыональных темох. Индивідуализация можліва и звонка питаня нацыональносці.

«ЕРЖА: Та то лём наплётли на ньго. Ты, Ганьо, уж знаш як то. Кед дахто маєтнёйши та му уж кажды у валале завидзи. То уж наш Руснак таки... Але патьце, жени, крави иду с поля, понагляц би дому, бо моїх нет дома. Ви не идзеце?» (Михал Ковач *Суд правды*)

Непотребне наглашование нацыональносці, вообще не у вязи зоз тему и дію.

«...Але ми осталася основна порука же ше мудры на цудзей чкоды учи, та твардо одлучим: будзем я зберац мудры виречения. Ту сом зглайзац не годзен ані теди кед ци власна коалиция ногу подложи. По руснацким обичаю, но. Ша ми Руснацы кед не маме бог зна цо, голем старадзі мы мame надосц.» (Дюра Папгаргай *Илия Опозиція*)

Руснацы ше у векшэй міри представляю зоз негативну конотацию. Кед ше о Руснцох бешедує у трецим ліцу, вони углавним маю негативни

прикмети. Тот факт гутори о присутнім комплексу нішерей вредносци при Руснацох, алє дава и микротезу о Руснацох як німа места у сучасним швеце.

2. Питане вири и церкви

Тиж так, скоро кожди текст ноши у себе мотиви церкви або вири. Питане вирского живота тиж моцна прикмета драмских текстох, чи у поглядзе бліжшай индивидуализациі подоби, чи у поглядзе опису дружтвеного живота. Руснак нє Руснак кед є нє вирни и кед нє почитує церкву.

«И до церкви сом ходзела, и любела сом, ище кед сом була дзівка... Любим тото красне служене, и так, любим пойсц, та. Любим церкву, любим фіноту туту. Гей, гей, красоту у церкви. (*указуе на образ, бере молітвенік*) А дома ше нє модлім. И-и, дакус, по обичаю. Ма мойого ище дакус ше помодлім, та за себе. Уж яки бул, алє най му помогнє Мац Божа, кед му треба, хто то зна. У тим зме народзени, вирошли, та у тим и умреме.» (Ірина Гарди Ковачевич *Наша Ірин*)

Як и у літературі вообще мотив вири остане єден зоз наймоцнейших, та аж прежде і комуністични рух и роки запровадзеного атеізму. Найдалей пошол Міхеон Хун Кан у своім власним толкованю вири и вереня до Бога, дзе трима же вон шлідуюци Бог, алє ше нє спера од хрыстиянства, остава хрыстиян, та аж и пароха уведзе до ГуманШвета.

«ПАРОХ: И сада сте ви наш нови Месија?

НАУЧИТЕЛЬ: На неки начин, да. Али Я, уствари, хоћу да научим да сам ХуманБог и да као врхунски професионалац свіх хуманих знања сачиним ХуманСвет у Хуманог человека у њему.» (Міхеон Хун Кан *Научитель*)

3. Питане дому

Поняце дому ше може аналізовац зоз економскага угла, же дом да-кому там дзе його хижя, односно маєток, лёбо же дом там дзе поєдинец сітуираны и бізовны, там дзе ма роботу, пенеж, дзе є матерыяльно обезпечени. Потым, дом у одредзенім емотывным контексту може буц там дзе нам родичи, дзе нам родзина, сущедово, пайташе, там дзе валал, хижя, улічка у котрой зме препровадзели дзецинство. Патраци през аспект патріотизму, дом може буц географска часц зоз котрой ше приселі нашо предки, подручне на котрим ше бойовали велько біткі за отечество итд.

Ощербени за матичну державу, а вше цудзи у тей, у котрой ше находзя, була то Сербія, Горватска чи Канада, Руснацы велько чувствітельней-

ши за питане дому од сұнароднікох. Жажда за родимим крајом и власним домом котра при Руснацох присутна од нашого пресельovanя до тих просторох поцагує и питане похопйованя истого поняца при шицких нас. Дзе наш дом? Там дзе нам хижа, чи там дзе нам предки поховани, чи дагдзе дзе зме щешліви и материјално обеспечени? Варияциі велі:

«Тоти часи прешли, я знам, и нє думам же будучносц Руснакова у завартим, амишски стилу живота у двох або трох руских и полуруских валалох. Нє тримам же руска економия треба же би була – жито на поўдзе, кукурица на чардаку. Напроцыв.» (Мікола Шанта *Сон о Львове*)

Шанта нє дава на початку одвит же цо будзе, лєм зна цо би нє мало буц. Подоби витирвали у гледаню дома, а водзи их ўх власна жажда за домом, за оцовщину, гоч дзе вона була (Коцур, Львов, Галичина...)

«Чувар дзверох 2: Но, цо почац?... Зоз держави Сербії, котра ма краля, а нє кральовина є, ма гражданох, але ніхто нє зна кельо их ёст, ма граніци, але ніхто нє зна покля су, ма Руснацох, а тоти, заш, нє знаю ані хто су, ані цо су, ані дзе су, ані одкадз пришли, ані як им праве мено хлопа и жени, а за инше най ше чловек ані нє пита!?» (Штефан Гудак *Русалка*)

Спрам автора ту дзе су подло и чежко, а дзе треба же би були, лєбо дзе дакеди були уж ніхто нє зна. Дому, жеми, заправо нєт, лєбо ше о ней нє зна ніч. Кед є мотивски або тематски запровадзене, питане национальносци вше ясно одредзене зоз этнонимом, але ше нє идзе ані крочай далей од того.

«МИРОСЛАВ: Наша жем...

ЯНКО: Чекай, чекай, хтора то *наша жем?* Руска жем? Ёст дагдзе рускей жеми? А ты сигурни же знаш дзе ми Руснаци спадаме? Ты нє знаш ані одкаль зме пришли!

МИРОСЛАВ: Я думам же тераз нє важне бешедовац о тим одкаль зме пришли. Важне тото цо ми сцеме же би було наютре, поютре...» (Мирослав Стрибер *Людзе тей жеми*)

У чаше войнох Руснаци заберали вшеліяки позиції, але єдно сигурно – углавним ше опредзельовали чувац и браніц туту жем на котрой су, без огляду на индивидуални чувства о оцовщини.

Мотиви ёст велью, остали нєобробени питаня хлопско-женских одношеньгох, одношеньгох младших ғу старшим, але ше я, з тей нагоди, нє дотикала людских одношеньгох, але лєм чловековых индивидуалных становискох спрам швета у котрим жиє.

4. МОНОДРАМА

Актаре, ал€ и теоретичаре театру ше складаю же театрални фалат зас€дніцка робота писателя, глумцах и режисера, ал€ и сценографа, костимографа, технічарох и других учашнікох у театралним проєкту. Театер колективна уметносц, як у чаше кед настава, так и у чаше кед ше пласира до явносци. Кед монодрама у питаню, приходзиме до парадоксалней ситуациї же ше ту звичайно шицки тоти елементы зведу на л€м єдну особу, та глумец постава и режисер, сценограф, технічар... Значи, монодрама и текст монодрами би були продукт єднай особи. Може ше вона вең вең спатраца як театрални фалат?

Без огляду на форму у котрой ше шицки дїї муша звесц на єднаго глумца, його задача остава иста. Вон публики муши пренесц приповедку о дружтве и швету у котрим жи€ хаснующи у тим толкованю свой глас, цело и бину на котрой стої. Радомир Путник, творец Антології монодрамах о тим феномену гвари шлідуюце: *Єден глумец постава цали театр тэди кед ше мира його талантущешліво злучи зоз идею представи. Поєднинец у монодрами ма нагоду найнепоштредн€йше ше обращиц публики.* (Путник, лит 6/2003)

Тата нагода представя текст котри написаны у форми монолога, а треба же би могол зачерац найкомплекснейши діялогі, подїї... Н€ вше ше писательови уда написац єден монолог котри єднак комплексны кед у питаню філозофски раздумованя и живописны кед у питаню франти и цікави ситуациї. Тото що монолог на сцени треба же би представлял, без огляду же чи є комичнаго або трагичнаго жанру, добре констатавал Путник: *Монолог треба же би был составени зоз споведаньох тих найинтимнейших, найскрытих и найемотивнейших правдох л€бо дилемох котри ма драмски юнак. Тот юнак ше обраца гу себе самому, односно, гу свойому двойнікови – публики.* (Путник, лит 6/2003)

Теория литературы инсистує на драмских прикметох монодрами, односно, на зраженю сукобеных сценъох змесцених до свидомосци єднай подоби. Монолог л€м технічне средство же би ше тата зражен€ разтолковало. На концу, по толкованю росийскаго режисера Ніколая Євреїнова монодрама то драмски приказ єднаго человека у котрим шицки подоби л€м проекция розличитих станох души главней подоби.

Сучасна монодрама у Сербії иснує од шейдзешатих роках, ал€ є актуална и константна од формована Фестивалу монодрами и пантомими

у Земуну 1973. року. Кед жанри у питаню, Путник констатуе шлідуюце: *Доминую комедия и мелодрама; основане велького числа комедий* значи же можліве витвориц комични диялог зоз самим собу. *Мелодрама, як облюбена театрална форма, посцігла одредзени поэни у односценю на други жанри, прето же ёй сущносц допушуе мишаніну сентименталносци и животней горчыни у котрой людзе, найчастейше, предпознаю власне искуствіе.* (Путник, літ 6/2003) Подобни констатациі би ше могли поставиц и за жанри драмских текстах монодрамах по руски.

4.а Монодрама при Руснацох

Од 63 текстах котры у оригиналі писані по руски, аж 18 тексты написані у формі монодрамі. Перши монодрамы ше зявую дзекуюци Евгению М. Коцишу котры провадзи трэнди у окруженю и першу монодраму по руски пише уж 1980. року, а истога року ё ёбявена у часопису «Шветлосць». Медзитим, од тэді маме ище два його монодрамы (опатри число 96 и 99) и до початка дватисячитых роках ше не ёбявела анё ёдна монодрама по руски. Организоване Фестивалу монодрамах по руски у Новім Садзе 2002. року, а рок познейше и розписане конкурсах за драмски тексты у формі монодрамі по руски порушали продуковане и ёбявйоване таких текстах. Часопис «Шветлосць» у своім драмским додатку од перших роках провадзи и ёбявюе тексты котры ше зявую на фестивалу. Таке число монодрамах досц вельке. Патраци глобално, велька часц текстах котры у драмским додатку «Шветлосць» ёбявенітворя монодрамски тексты. Чи то наисце прето же руска популяция люби читац и твориц такі змісті?

Вшэліяк же ёден час, праве у перших роках Фестивалу монодрамы (исти фестивал од 2014. року ноши офицыйну назыву Фестивал малих сценскіх формах «Дюра Папгаргай»), такі змісті були публіки цікавы, бо представляли цошкі нове, незвичайне и швиже у доменох рускей театральней дзяялносци, але и литературы.

Прикмета фестивалу котра принесла окрему популярносц таких текстах медзі Руснацамі то же вони унапрямлені директно гу рускей публіки. Як цо ёдна зоз стаёмных учашнікох, але и авторка текстах, Ирина Гарди Ковачевич, гвари: *Сам Дюра Папгаргаї за перши фестивали дал прилог з текстом котры был темпіровани же бы прицагнул широку и то праве руску публіку. Покус иронічно-сатиричны, з инсистованьем на гумору найширше прилапеному, вон преправел драгу автором котры го шлідзели.* (Гарди Ковачевич, літ. 5/2014)

Медзитим, не сигурни зме же го авторе цалком провадзели по тих драгох. Будзе же од нашлідства котри Дюра Папгаргай дал своім нашлідніком у идуціх роках писателі монодрамах найбаржей затримали туту прикмету *рускосци*. Окрeme женски авторе, озда пре свою виражену емпатию и прихильносць писаню одредзеней файты носталгічного споведаня о прешлосци, найчастейше писали о чежкім дзецинстве и живоце жени, Рускіні. Даскелью рокі познёйші, що ясно мож провадзіць и през обявівовані тексти у драмским додатку, маме найвекшое число текстох руских авторкох и то зоз подобну тему. Шыцки представяю носталгічну спомін на чежку прешлосць Рускіньюх котри пришли до тих крайох. Спомната авторка Гарди Ковачевич далей толкує: *Досць длуго ше змістово Фестивал рушал у узко національно-фольклорних, та аж и етнологічних просторах, же ше на ёден завод видзело же ше заглоби до коляї у котрой чежко будзе вітвориць даяки розвойни поцаг у смыслу осучаснівання змісту и форми, котри зажлём одредзены з веckій часці зоз змістом літературней основи на котрой ше театр поставя.* (Гарди Ковачевич, літ. 5/2014) Поцаг ше трафел кед ше Фестивал, а зоз нім и конкурсы за нови драмски тексты, котри наша тема на тот завод, преширели змістово на форму дуодрами, фестивал малих сценских формох. Од теди ше у драмским додатку зявлюю и тексты дуодрамох, як ёдна зоз новосцох у літературы и драмской діяльносці.

Вшэліяк же найзначнёйши ефект такей ёднай габі заправо нови авторе котрих тот фестивал и тоти конкурсы виядрели. Руска література на тот завод збогацена зоз веліма текстамі уж афірмаваных авторох, але що іще важнёйші и зоз новима писателями котрима, можебуц, праве така форма виражаваня хібела же бі у себе пребудзели потребу за писаньем (Славіца Шовш, Марія Сопка). Як що зме уж спомлі, на тих конкурсах одступніцу тримаю хлопи, але праве хлопски авторе, але, що іще интересантнейші, и хлопски подоби у драмох з пирка руских писательох, тоти котри, як ше укаже, буду даваць ширину и розкош кед у питаню тематика.

4.6 Мотивски репертоар монодрамох

Евгений М. Коциш

Хтошка виноваты

Соцреалистична монодрама *Хтошка виноваты* приповедка о живоце жени у заєдніци у котрой ма потримовку лем цихого, поцагнутого швекра. Мац и син ше удружели и вона воює свою войну сама зоз собу. Оддаленосць и нёвирносць мужа ю розпина, а вона ше бори зоз дружтвом, стредком, власним одхованьем и власну пиху. Тоти мотивы присутни на початку драми, алे у перипетії спознаме примарни мотив, генераційни яз котри перше вона осетела на своей скоры як жертва, а вец ше и сама находзи у ситуациі у хторей ше бори зоз власну пиху же би од другей особи нё правела исту таку жертву. Шицки подоби, а окреме главна, маю числени глубоки морални и психологійни дилеми. Гу концу драми уплекта ше питане ровноправносць медзи полами, але одвіт виостава.

Я тебе – ти мн€

Я тебе – ти мн€ соціялна монодрама чию приповедку терхую рижни питаня о малженских одношеньях, колективных одношэннях, справованьях у дружтве, на роботи итд. Правда и щыросць котру шицки обучкуєме и вимагаме од других, кед конечно будзе виповедзена, зна спричиніц боль и неприємносці, та дзекеди и нё вериме до ней. Припознаваюци же є нё таки добры главна подоба ше препитує чи наисце таки треба буц же би витирвал у новонасталих соціялістичных пременкох. Митро чесни, але покус наивни чловек и роботнік, першираз нашедн€, але уж другираз пороби иншак, научени на власней гришки. Без огляду на тото, вон ше и далей препитує о надредзених, колегах, приятельях... Монодрама длага, мотивски є розошата, а ані ёдно питане нё достава свой конечны одвіт, та и морална поука виостава. На плане языка, монодрама богата зоз архаизмами, приповедацки цек збогацени зоз фразами и идиомами.

Каліка

Подоба у монодрами *Каліка* виноши свою чежку судьбу широти котри пре причину же остал сам на швеце, без искусства, кед же го власна норовносць водзи, покус наивно ше уплеце до ище векших чежкосцох. Чловекова жажда за пенежом може буц нателью моцна же Йовген забу-

ва на фамелию, дом, здобуте щесце, медзитим, думки на тото го н€ охабя аж ані кед пойдзе до иножемства пре пенеж, а носталгія окреме монцн€ з часом и кед остан€ сам, каліка. Напартосц Йовгеновога керована одходу дому и обчекованя фамелиї вирно приказани и монодрама ше покус преліва до реалистичней новели чи роману, ал€ гоч як, Коциш остава вирни свойому реализму и з тим уноши окремну драматику до монодрами.

Ірина Гарди Ковачевич

Наша Ирин

Ірина у *Наша Ирин* представя архетип идеалней Рускинї, добрей жени, мацери, супруги... Витирвала, мирна и чесна вона ше бори, сциха, ал€ моцно, по остатнї дих. Мелодия, выбор словох и тематика дава тей приповедки о прешлосци жалосни тон. Интимизация даяких подїйох зоз живота главней подоби ю ище баржей розголює и дава прикмету бидней, натрапеней жени. Спомидан€ покус конфузне, нароком чи нездобачки, н€ясне. Присутни етнологийни и фольклорни мотиви. Подоба ше вше враца на виприповедане, а конец и початок одрезани од целосци.

Левоново войны

Левоново войны биографско-документарни приповедки о войнах и дожицох подоби у тих подїйох. Левон фамелийна жена, циха, витирвала. Покус соцреалистичне толкован€, гоч діло н€ припада тому периоду, голем € н€ обявене у нім. Конфузно наруцани теми и врацан€ на виприповедане. На план€ языка, локализми даваю интимносц при одношено зоз публику, ал€ их єст превельо и постава напарте провадзиц цек дїї.

Милионерка

Милионерка ше опатра у жвератку искуствия котре здобула у предходних часох. Вона н€ нарика, н€ поносує ше, а приповеда о чежких подїйох зоз прешлосци. Свидома € пошлідкох, ал€ их н€ сце охабиц за собу, напроцив, вона ужива у отрушинох прешлих чежких часох бо зоз нїх вишла як морални побиднїк. Чувствує ше одредзена носталгія гу часом кед ше борела и победзowała, вона позитивна, горда, самопоуздана, ко вельки викрок кед у питаню женска подоба у тим жанру по

теди. Напарти, боляци теми доставаю кулминацию у поукох котри вишли з тих малих бойох. Ясне у ідеї драми и цілю котри ма посцигнуц. Цільна ғрупа ясно одредзена. Монодрама сценична, прецизна у драмскай дії и ідеї.

Перша змена

Перша змена представя викрок зоз опусу монодрамох тей авторки. Приповедка актуална, сучасна и дружтвено ангажавана. Подоба хлоп, вожач, оштри, гласни критизер згнітого дружтва котри и сам репрезентативни приклад того дружтва, ал€ то не обачае. Константна борба за нормалним животом, кед не за просперитетом го примушела приклоніц ше тим од котрих задзера, а зоз котрима ше сце разраховац. Докончэне по конец, розплёт провадзи идею о філозофским спатраню же змешыцки исти у н€емпатичным и себичним швеце. На плане язика, обачліви викрок до городскога жаргону.

У двух перших текстах обачліве фемінистичне спатране на живот жени. Без огляду на ёй циху, мирну и послухну норов, вона супериорн€йша од хлопа у економским и емотивним попатрунку. Ірина Гарди Ковачевич прещираз уноши руски фольклорни и етнологійни элементы до монодрамох, ал€ и якешик сентименталне вредноване истых. Тото спричинї, як цо случай и зоз шлідуюцим автором, же би ше позн€йше зявели тексты котри буду мац исти элементы, ал€ вельо подл€йше инкорпорирани до приповедки, подобох и целосци.

Дюра Папгаргай

Масонка з куртого шору

Масонка на покути у Европи

Перши два монодрамы споведане истей подоби. За подобу **Масонки з куртого шора** и **Масонки на покути у Европи** стої, барз децидно, Рускиня, валалска жена, ал€ и огромна потреба за особним успіхом и вітворенъю особного ідентитету. Тота потреба ше найдзе у воини зоз заєднїцу у котрой паную н€писани традиційни правила... Вона вибира бориц ше за себе и свойо идеали, без огляду на пошлідки и думаня других. На плане язика, алузия на губене руского язика л€м нарисована, н€дошлідно € запровадзена. Духовити, швидкі текст подредзени забави, ал€ збогацени зоз крадкима моралними порученнями.

Илия опозиция

Илия у **Илия Опозиция** подоба котра ше намага од живота вжац цо ве-
цей, а зоз цо меней жертви. Кед и постане жертва намага ше нє жаловац
ше, але з того вицагнуц поуку. Представя Руснака котри витирвали, а од
ситуациі завиши чи будзе глупи чи мудри, знаходліви лєбо виновати...
Полни є живота, позитивни и исти вше починац од початку зоз ёднаку
моцну виру до успіху. Присловки, шпіванкі, поуки и виразы збогацую
текст як літературні фалат, а подобу прибліжую публіки.

Шицки три монодрами писані виключно за руску публіку. Присут-
ни іронічні алузії на руски інституції, подоби, валали, слова, але і
вирски живот Руснацох як фундаменталну часц каждого Руснака. У дру-
гих культурных стredкох алузії и метафоры непрепознатліви. Папгаргай
принесол цошка цо ше може третирац як «русски хумор», вон оригінал-
ни, индивідуални за руску літературу, медзитим, зявели ше велі тексти
котри упарто сцели буц подобни тим, а нє були ані подла копия. Чежко
повесц кельо у шветовей літератури таки твор препознатліви, але і ке-
льо то авторови бул циль. Заєдніцке при монодрамах того автора хас-
новане стилскіх фіг'урох у франтох; метафора, іронія, та і гротеска
присутні у шицких трох текстах. Обставини у державі, політичні стан,
обчекованя окруженя и фамилії главни обтерхованя и причини кон-
фліктных ситуаций тих подобох, а тото цо таке діло чишлі до комеди-
йох ситуаций, то способ на котри ше вони боря зоз тима конфліктами.
На плане язика присутні вельо странски слова, штучно інкорпорира-
ни до руского язика (сербизми, германізми), вони іронічно указую на
проблем асимілованя язика. Гуторя веций о інтellektualним стану осо-
бох, але маю функцыю комичну ситуацию привесц по верх комичносци.
Дружтво у котрим жиуtotи подоби, але і вони сами поставаю гладни
статусох, функцийох, угляду и почитованю у своїм обисцу и валале цо
шицким тром монодрамом дава Чехововску прикмету.

Михеон Хун Кан (Мирон Канюх)

Я...

Два монодрами повязаны и бешедую о истей події, розлика лем у перцепції. Першираз ше спатра зозугла ега, а другираз зозугла алтерега истей особи. Интересантны драмски поступок котри абсолютна новина у рускей драми.

У монодрами **Я, исцелитель** ше зявює мотив поганских вереньох наспрам вирскага жывота. Обдумане драмске діло, зоз елементами драми. На научно-фантастичны способ толкує християнску виру и на ёй постулатох будзе фантастичну приповедку о правди. Гу концу діла ше траци драмски ефект, але остава розплёт у ёднай мотивскай сферы котра ше провадзи од початку и котра читача приводзи по абсурдне спознане о християнскай вири. Индивидуалне, иновативне и вирне авторовому стилу.

Монодрама **Я, пророк** фантастична приповедка о *вибраних людзах* котра ше наставя, на одредзени способ, на претходну приповедку. Може ше толковац и як біографія алтерега главней подоби зоз першай монодрами. Монодрами з векшу свою часцу нє сценічны, лібо би чежко то могли постаць, але приповедацки поступок интересантны, а філозофски аспект им дава цікавосць.

Мой жывот зоз Месийом

Автор тот, як и велі твори после того, толкує ту форму як фантастично-документарны предсказаны, а питане же цо у тим предсказаню драмски элементы.

Тата *документарна* часць зоз наслова ше дотыка автобіографскай часцы його жывота, а фантастичны элементы з тей нагоды нє обачліви, кед ше предсказане спатра зозугла драмского діла. У тей свойофайтowej автобіографії ше зявлюю три женски подоби котры були присутні у ёднай часцы авторовага жывота. Авторово надпомнүце у дидаскальёх же би тоти три улоги бавела ёдна особа, та ше тото діло лем прето находзі у часцы роботы котра пошвецена монодрамом, але то нє ёдине ришене, а мож повесць, ані нє найлепшэ. Приповедацки час чече шором по яким ше зявлюю и особы зоз жывота автора, першее пайташка зоз младосци, потым службеніца зоз дестилерії дзе автор бул директор и дзе формовал Заєдніцу християнских народох, а на концу сущеду зоз котру бешедує о сучаснай анализи Бібліі и зоз котру уж ма нове мено, треце

по шоре. Кажда зоз подобох спатра на його живот зоз своїй перспективи, але индивидуализация нє поробена и обачліве авторово особнє думанє (позитивне) кед през тоти исти подоби бешедує о його становискох, справованьох... Нє мож керовац факт же при тому авторови присутна потреба виражиц власне прежите искусство през писанє, але остава питанє чи тото искусство наисце нателью цикаве же би було тема аж трох драмских ділох (опатри число 187, 191 и 200).

Тайна гуманitarного сексу

Духовита приповедка о живоце єдного младого человека, лег'иня зоз варошу зоз єдним окремним талантом и потребу – сексом. През духовиту алузию же секс помоц загроженим женом (але нє и хлопом!?), на миркопланє ше бешедує о хлопско-женских одношенох, любови, спреводзкі... Обачліви и можліви поровнаня зоз авторовим окруженьем, у поглядзе детерминованя валала и установох, та мож нагаднуць ище єден дотик зоз шветом котри окружує автора, але лем по уровені кед фантазія надрошнє алузию. Дзешка коло заплєта ше ідея розяшні у ровні тога же сексуални активносци лем ствар апетитох и як таки, треба их ублагац. Даскелі чечуци проблемі главна подоба ришує зоз меней або вецей успіху, та тово по сам конец, од тей приповедки прави драматични моменты, алє то ище вше нє значи же тот фалат, як и спомнүти други монодрами автора зоз тим другим меном, драми у литературним смислу.

Серафина Макаї

Феброн

Монодрама ***Феброн*** представя нєдописани диялог. Нє пласира ше публики. Подоба ше враца до свогого швета у валалє дзе охабела свой живот, а цудзи жила индзей. Носталгійне разположенє пре врацанє до родного места разбудзі памятки, алє и Миткетовску жал за младост. Присутни локализми, подоби, места, людзе познати лем писательки, нєт капчи зоз ширшу публику. Феброн ище ма жажду за щесцом и покойом, алє свидомо и щиро припознава же вона страцена давно.

Дзе тата Фема?

Юлин, подоба монодрами ***Дзе тата Фема?*** толкує судьбу котра му ше трафела, баржей гундраюци як смуткуюци же нє було лепше. Вон

прости, валалски чловек котри задзера од шицкого цо нове, сучасне, але покус и жалує же му ше пре тото даёдни ствари вишмикню зоз рукох, та и власна жена. Лайтмотив *дзе тата Фема* недошлідни. Няясне же кому пласира свою приповедку, недоповедзене. Заёдніцки елемен-ти за тути два дїла же подоби слаби бориц ше за свойо идеали, вони по-трошени, стари и жию свой живот наздаваюци ше же им щесце и спокой сами приду. Заёдніцки мотив и алкохол як омамлівач ситуаций, односно вилёт зоз реальнага живота и подоби пию през цали час споведаня. До конца представи су пияни и то ясне и през катарзу котру доживую у своім споведаню. Присутни мотив иножемства як обещаного раю, але географски приповедка змесцена до Сербіі, малога валала, типа Ко-цур, дзе, парадоскально, присутни гард и задзераюци став од шицкого цо сучасне и модерне.

Славица Шовш

Мустра

Нове цо авторка понукла у монодрамы *Мустра* то тото же вона ма функционалносць и звонка рускей заёдніці, але ма дозу сентименталносць и горчини котра блізка рускому культурному средку.

През диялог подобох видзиме борбу двух женех за доминацию, вони исти, але ше праве прето и не церпя, кульминация дїла то момент кед жена – супарніца спашава свою *вирну* од *долі валалскай жени*. Абсурдносць датей ситуаций дава дїлу комичносць и подоба нас водзи през ясны элементы драмы, по розплёт.

Мария Сопка

Жвератко

Жвератко горке споведане старей, витрапеней жени, але зоз катарзичним, ясним розплётам. На моменты достава путописни, нараторски жанр, а без смисла и потреби. Присутна крайня потреба автора вира-жиць прежите, особне искусство. Мотивы препознатліви (доминантны муж, але жена супериорнейша, медзитим, вше у циню фамелиі, дзецеох, обисца).

Юлиян Пап

Ей, бул то кедиши красни час

Діло *Ей, бул то кедиши красни час* здабе на авантури главней подоби, але є у домену жанра, але и концепції знуга нього нedorобени. Розтаргане є на мали приповедни цалосци, та ше цалосць діла траци у тих фрагментох ёдного живота. Не писане є як драмске діло, але як франта лєбо огляднуце на дружтво. Автор потупел начало нужносци цалосци ёдного литературного діла. До конца ше мотиви мишаю и наставяю, вельки мотивски опус, але нарұцане и нөрганизоване. Тримам же тому ділу не место медзи драмскими текстами. Таки тексты можу буц порушуюча точка за жанр котри у виводзаций форми найвецей може буц скеч.

* * *

Феномен монодрамох, точнєйше, обявйованя монодрамох рушел од Фестивалу, як цо уж спомнүте, але вшэліяк обачліва тэнденция обявйованя истых у ёдним чаше. Часопис «Шветлосць» зоз драмским додатком близовно диктира тренди у рускей драмской литературы, та з тим прикладом ёден час тексты монодрамох популяризовал. Гутому, форма тих текстох звичайно кратша як други драмски тексты, та є и зато призначаюца обявйовачом, але и читачом. Така моц упліву на дружтво ёдного додатку не шме буц занедзбана.

Єдна з характеристикох то *локализми* присутни у векшини монодрамох, а находза ше у сферах топонимох, оронимох, ойконимох, хидронимох и антропонимох, але и даєдних людзох котри препознатліви рускей публики. Приповедка зоз тим публики цикавша и препознатлівша, діло будзе свою приповедку на познатых поняцох и зоз тим ю публика лёгчайше прилапи. Остава питане чи феномен же таких словох ёст у векшини монодрамох позитивни чи не. Можеме выбудовац стабилну и интересантну драмску форму звонка рускей заєдніци? Нам руски питаня нателько важни чи ше лём обаваме писац о сферах звонка тей *нашай*?

Друга характеристика котра ше обачаю наставя ше на претходну. Монодрами у векшини случая траца свою вредносць кед би ше спатрели з угла другого языка. Практично, даєдны комични ситуациі язичней барієри ше не можу преложиц, бо траца змисел. Тиж так, одредзени улічки, або аж и цали валали познати рускей заєдніци и комични ситуациі ше будую на претходных информацыйах або вереньох о тих местах, та оста-

ваю нясни кед су непознати. Таки упечаток ше преруцує на сценичносць істых текстох, у остатній фазы тей літературнай форми, у іх виводзеню, вони пребарз узко орентаваны цо ше публики дотика, а з тим и траца свою ясносць и идею.

Главна и незаобіходна прыкмета шыцких текстох монодрамах то вирски живот. Независно ад жанру и стилу, бешедней форми лёбо теми, вирски живот нашол места у приповедкох шыцких монодрамах. Споміна ше у комичных ситуацийах, як чловеково спашене, як терха дружтва, вична дилема... Ёдно сігурне, не існуе драмска подоба у монодрамах котра на даяки способ не опатра у жвератку хрыстиянства.

Дюра Папгаргаў и Ирина Гарди Ковачевич ношителі початку пісаня монодрамах и при веckшини других писательлох присутні даёдны элементы іх творчосци, меней лёбо веcей успишно вихасновані. Як цо сом уж наведла, дискутабілне кельо то добре лёбо не, алі ё обачліве. Заключуемся же ше авторе, кед тата літературна форма у питаню, не операли на странских авторох лёбо на швейцарскай літературе, алі провадзели тот мали алі важны, початніцкі корпус и од нього преберали ідеї и концепты.

5. ЗАКЛЮЧЕН€

Пренайдзене 132 число котре ма драмски додаток. Находзиме 79 тексты странских авторох. Найзаступенши сербски авторе зоз 26 текстами, а такой за нїма росийски зоз 22 тексты. Найпопулярнейши странски авторе Антон Павлович Чехов, Йован Стрэя Попович и Бранислав Нушич. Преклади странских авторох поставаю окреме популярни у виданьох од 1972. року. Як найчастейши прекладатель ше зявює Микола Скубан, а у новши час Владимир Надь Ачим як, нажаль лёбо на щесце – єдини. Прекладані класикове (Чехов, Стерия, Крлежка...), а од 1990 – тих ше преклада и сучасна драма (Курейчик, Буачидзе...).

Часопис «Шветлосц» у періодзе после 2000. року углавним обявює тексты русских авторох и тексты котри преложени за потреби театра и то звичайно «познно», односно, теди кед тот текст гу публики уж сцигол прейг премиёрных и репертоарных наступох того театра. Така пракса ёднак идзе на чкоду и часосписа и театралней сцени и потенціяльніх театралных проектох. Факт же ёден таки часопис, як цо «Шветлосц», постпремиёрно обявює тексты котри режисер преложи за потреби свогого уметніцкого виразу покус поражуюце. Прекладане би мушело буц способ приношэння новых трэндох на нашу сцену, а не повторыване того цо уж на ней мame, ал€ и то л€м рефлекс того же нам прекладательство зан€дзбане.

Тексты котри у оригиналу писаны по руски находзиме 63, а од того 53 тексты у драмским додатку часописа «Шветлосц», а 10 тексты вишли у двух тематских числах часописа, по пейц у каждым чишл€. Тренд писаня и обявйована текстах русских авторох бул актуални коло седемдзешатих роках и заш ше у велькей міри зявює од 2000. року и тирва и далей. Друга габа писаня текстах ше зявела дзекуюци новонасталим трэнду писаня и виводзеня моно и дуодрамох. Найвецей тексты маю Дюра Папгаргай и Михеон Хун Кан, а за нїма Михал Ковач и Ирина Гарди Ковачевич.

Ключны мотывы у репертоаре драмских текстах русских авторох то мотив национальносци; мотив вири и церкви и мотив дома. Векшина подобох у драмах русских авторох мала да€ден од тих мотивах як точку зраженя зоз другими подобами лёбо дружтвом, лёбо тоти мотивы виволовали нукашнї дилеми. Интересантне же, без огляду на рижни и числени дружтвени пременки у тим періодзе од безмало пол вика, векшина проблемах Руснака лёбо Рускінї скоро істи. Мож повесц же тоти

мотиви часци єдного векшого питання, а то питане ідентитету, котре и у драмских тестох будзе цикавиц и гартушиц подоби, та вец и читачох. Найвекше число драмох то у ствари драми зоз валалскаго жыя, ал€ у новшым чаше иснью намаганя оддрилїц ше од тей форми и препущиц драмским приповедним цалосцом котри н€дeterminованы националистично або дружтвено.

Мож заключиц же руска драмска творчосц позна класични драми, комедиї, трагедиї, фантастични приказы, автобиографски приказы итд. Часопис «Швейцарія» ше цали час основаня закладал за континуитет у обявйованю драмских текстох представляюци зоз тим жырдло напаваня за жыя театральней д€яльносци. Драмски додаток прето єден зоз найзначнейших рубрикох наших публикацийох котри уж 65 роки континуовано, сциха и н€надрилююц збогацує руску літературну творчосц.

Литература:

1. Ю. Тамаш (1997), История рускей литератури,
2. Дю. Латяк (2008), Театрални живот Руснацох, НВУ „Руске слово“
3. Дю. Латяк (2011), Театрални живот Руснацох, НВУ „Руске слово“
4. Ю. Рамач (2006), Граматика руского языка, Завод за уџбенике и наставна средства
5. Зборнік текстох з фестивала малих сценских формох „Дюра Папгаргай“ (2014), НВУ „Руске слово“
6. Р. Путник (2003), Антологија савремене монодраме, Фестивал монодраме и пантомиме
7. Часопис за литературу и културу „Шветлосц“ (1952), рок I, число 2, НВРО „Руске слово“
8. Часопис за литературу, культуру и друштвени питаня „Шветлосц“ (1988), рок XXVI, число 5, НВРО „Руске слово“
9. Часопис за литературу, культуру и друштвени питаня „Шветлосц“ (1990), рок XXVIII, число 1, НВРО „Руске слово“
10. Часопис за литературу, культуру и друштвени питаня „Шветлосц“ (1990), рок XXVIII, число 1, НВРО „Руске слово“
11. Часопис за литературу, культуру и уметносц „Шветлосц“ (2008), рок XLVI, число 1, НВУ „Руске слово“

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

050.488(=161.2)(497.11)"1952/2010"

ЛЕНДЕР, Александра, 1987-

Литературно-историјни дискурс драмског додатку часописа "Шветлосц" у периодзе од 1952. року по 2010. рок / Александра Лендер. - Нови Сад : Завод за културу войводањских Руснацох, 2017
(Петроварадин : Алфа Граф). - 67 стр. : илустр. ; 24 cm. - (Едиција Иновацији Владимир Гарянски)

Тираж 100. - Библиографија.

ISBN 978-86-89945-15-7

а) Шветлосц (Часопис) - 1952-2010
COBISS.SR-ID 318097927